

Sociaal
Sportief Platform

VLAANDEREN ALS SOCIAAL-SPORTIEVE HOTSPOT?

Onderzoek over preciaire
sociaal-sportieve
praktijken

Pieter Smets en
Rein Haudenhuyse

1. WAAROM DIT ONDERZOEK?	4
2. ONDERZOEKSAANPAK	6
3. PRECARITEIT VAN SOCIAAL-SPORTIEVE PRAKTIJKEN?	8
4. DE DYNAMIEK VAN CENTRUM EN PERIFERIE	10
5. OVER GEVESTIGDE EN MINDER GEVESTIGDE PRAKTIJKEN	14
6. WELKE PROBLEMEN SIGNALEREN SOCIAAL-SPORTIEVE PRAKTIJKEN?	20
6.1 “Het is een kwestie van geld”	21
Gezocht: steun om wendbaar te (kunnen) zijn	21
Gezocht: beroepskrachten	24
Gezocht: duurzaam subsidiekader	28
6.2 “Ons werk is onzichtbaar en onbegrepen”	32
Maatwerk vs. cijfers	32
Een kennis- en leefwereld kloof	34
Kleine spelers staan in de schaduw van grote spelers	37
7. KANSEN VOOR BELEID & PRAKTIJK	38
Aanbeveling 1: Creëer een aanvullend lokaal én Vlaams sociaal-sportief beleid	40
Aanbeveling 2: Ontwikkel een structureel financieringspakket voor sociaal-sportieve praktijken	40
Aanbeveling 3: Faciliteer een Vlaams Sociaal Sportief Platform	41
Aanbeveling 4: Verbreed bestaande ondersteuningslijnen met meer sociaal-sportieve accenten	41
Aanbeveling 5: Maak vanuit het Vlaamse Beleidsdomein Sport een sociaal-sportief decreet mogelijk	42
8. BIBLIOGRAFIE	43

November, 2023

MET BIJZONDERE DANK AAN:

Emilie Maisin, Pia Plasmans, Lien De Bruycker en Gijs Justaert die als kerngroep over dit onderzoek waakten.

Daarnaast bedanken we uitdrukkelijk alle medewerkers uit de sociaal-sportieve praktijken die hun expertise en netwerk deelden bij de totstandkoming van deze resultaten.

1

WAAROM DIT ONDERZOEK?

Sociaal-sportieve praktijken staan de jongste jaren steeds meer op de kaart van beleidsmakers in Vlaanderen, Brussel als op het lokale niveau. Ook in de onderzoeks- en opleidingswereld is er steeds meer engagement en interesse in dit thema (zie onder andere Haudenhuyse et al, 2013; Nols, 2018; Smets, 2019; Redig 2021; Delheye et al, 2021). Dat is positief en leidde tot een steeds grotere beleidsinteresse voor deze organisaties, die op vele terreinen een maatschappelijke impact realiseren.

De stem van deze praktijken groeit. Net als hun draagwijdte. Zeker als we ze samen als één collectieve praktijkgemeenschap beschouwen. Er bestaat momenteel geen precies cijfer dat de grootteorde van het aantal van sociaal-sportieve praktijken in Vlaanderen en Brussel aantoont. Dat komt onder meer omdat deze wereld constant beweegt. Maar enkele cijfers zijn wel indicatief. Onderzoek van Nols uit 2020 registreerde 243 sociale sportinitiatieven in heel België.

Het Sociaal Sportief Platform dat in 2019 onder begeleiding van Demos opstartte, kent intussen 43 lidorganisaties over heel Vlaanderen en Brussel. Een registratie vanuit dat platform leert dat er in 2023 minstens 127 beroepskrachten in deze praktijkorganisaties tewerk gesteld worden. Als sportorganisator, administratieve kracht, coördinator, trajectbegeleider, sociale coach, ... Samen bereiken deze praktijkorganisaties jaarlijks ongeveer 25.000 à 30.000 unieke deelnemers binnen een uitdagende sociaal-maatschappelijke context. De grootste lidorganisatie telt 1500 leden, maar er zijn ook kleine lidorganisaties met een bereik van een tiental leden.

Ondanks deze hoopgevende cijfers, wringt er wel behoorlijk wat. We krijgen bij Demos en het Sociaal Sportief Platform vaak het signaal dat sociaal-sportieve praktijken nog steeds niet uit de overlevingsmodus geraken. Deze conclusie is niet nieuw. Ze gaat eigenlijk al mee vanaf het moment dat het begrip sociaal-sportieve praktijken op de kaart van onderzoekers kwam (Smets, 2017; Smets, 2019; Nols, 2020; Delheye et al, 2020).

Maar ook voordat het begrip 'sociaal-sportieve praktijken' in Vlaanderen werd geïntroduceerd, toonden onderzoeksresultaten dat sociale sportverenigingen het moeilijk hebben. Een standaardwerk hieromtrent werd in 2013 gemaakt door Haudenhuyse en collega's. In hun onderzoeksrapport 'Wij Sporten Mee' maakten ze toen al de urgente nood duidelijk aan een Vlaams én lokaal on-

dersteuningsplan voor sociaal-maatschappelijke clubs voor jongeren. We willen nu in 2023, tien jaar nadat de resultaten uit 'Wij sporten Mee' gepubliceerd werden, een nieuwe staat opmaken met nieuwe inzichten om het debat hieromtrent aan te vuren.

Het topic 'de overlevingsmodus' leeft in de eerste plaats bij de sociaal-sportieve praktijken zelf. Bij het Sociaal Sportief Platform krijgen we signalen dat vele organisaties vandaag geen structurele steun vinden. Ze hopen van de ene naar de andere projectsubsidie, wat een structurele ondersteuningsnood maskeert. Of ze zijn het voorwerp van besparingsoperaties door overheden die budgetten moeten inkrimpen of rationaliseren. Andere praktijken vinden dan weer geen steun. Ze moeten het roeien met beperkte middelen waardoor ze er niet in slagen om hun sociale missie ten volle te realiseren. In die sociaal-sportieve praktijken waar beroepskrachten werken, is het statuut van die beroepskracht hoogst onzeker. Dat alles zorgt voor zorgen. Sommige sociaal-sportieve praktijken vinden zelfs dat ze worden afgestraft op hun sociale missie, want het opnemen van een rol naar kansengroepen kan ook afstralen op het organisatieniveau van deze verenigingen...

De aanleiding voor dit onderzoek kwam er nadat Sportclub Boezjeern, een lidorganisatie van het Sociaal Sportief Platform uit Eeklo, aan de alarmbel trok. Deze praktijk werd in het najaar van 2022 gehuldigd in een breed opgepikte campagne met marathonloper Bashir Abdi omwille van haar sterke onzichtbare prestaties, maar de trekkers stelden in dezelfde periode vast dat hun voortbestaan op de helling stond. Precariteit lonkte...

Dit signaal was voor het platform het startschot om ook te verdiepen bij andere organisaties. Daarom deden we een onderzoek om de oorzaken, de context én de mogelijke oplossingen van preciaire sociaal-sportieve praktijken scherper in beeld te krijgen. We wilden weten waar het werkveld signalen en oplossingen ziet.

2

ONDERZOEKSAANPAK

In december 2022 zijn we als kerngroep gestart met een onderzoek om signalen en mogelijke oplossingen in kaart te brengen. Dat gebeurde op verschillende manieren en stappen:

- We deden een online oproep om een schriftelijke bevraging in te vullen. Die bevraging bestond uit 2 delen waarbij we enerzijds peilden naar signalen en anderzijds ook bevroegen welke oplossingen de respondenten zien. 10 mensen vulden deze bevraging in. De respondenten vertegenwoordigen allemaal praktijken die deel uitmaken van het [sociaal-sportief platform](#).
- We deden meermaals een oproep om signalen mondeling te delen met de kerngroep die deel uitmaakt van dit onderzoek: Lien De Bruycker, Pia Plasmans, Emilie Maisin en Pieter Smets. De leden van deze kerngroep staan in als bruggenbouwer in het werkveld en hebben door hun professionele (en vaak ook private) situatie een rol als tussenpersoon richting meerdere sociaal-sportieve praktijken. De expertise van deze bruggenbouwers en hun netwerk werd aangewend voor het schrijven van dit rapport.
- We organiseerden op een open bestuursvergadering (10 januari 2023) van het sociaal sportief platform, een focus gesprek over dit thema. Daarbij werd aan 10 deelnemers van de focusgroep een eerste roundup gegeven met voorlopige oplossingen en signalen uit de survey, waarna een groepsreflectie plaatsvond. Deze deelnemers waren allemaal lid van het sociaal-sportief platform, wat betekent dat ze zelf als vrijwilliger of professional actief zijn in een sociaal-sportieve praktijk. We namen deze reflectie ook mee in dit onderzoek.

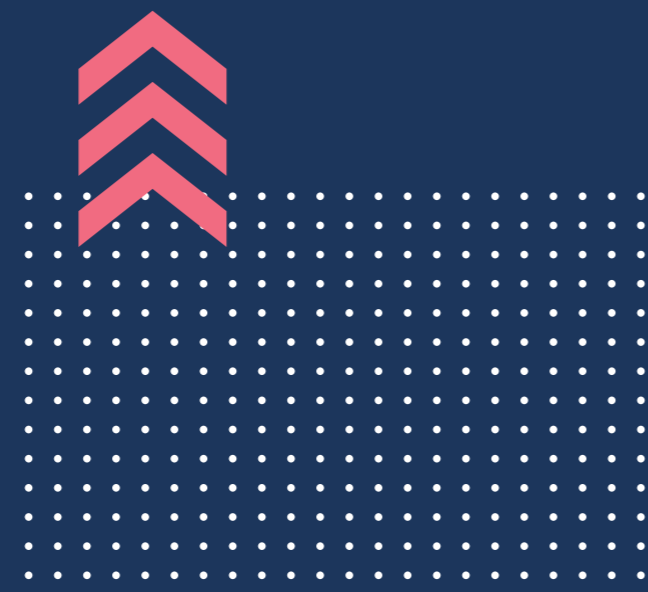
- We zochten proactief enkele experts uit het werkveld op waarmee we een interview deden. We gingen daarbij specifiek op zoek naar veldwerkers die vanuit een persoonlijke achtergrond expertise hebben opgebouwd inzake het thema dat we onderzochten. Dit deden we vanuit de overtuiging dat in het kader van het opzet van dit onderzoek, een 'dialectisch' gesprek de rijkste inzichten genereert en omdat het in sommige gevallen ook laagdrempeliger werkt. We spraken ons netwerk aan en gingen met deze protagonisten in gesprek. (n= 4).

- Op 2 maart 2023 organiseerden we een tweede focusgroep gesprek waarbij we de voorlopige resultaten aan een groep betrokkenen presenteerden die mee wilden zoeken naar oplossingen: sociaal-sportieve praktijken, beleidsmakers, onderzoekers, middenveldactoren,... Ook deze input werd meegenomen bij de verwerking van dit rapport.

We gebruiken daarnaast ook kennismateriaal, voornamelijk publicaties, dat de voorbije jaren werd uitgebracht inzake sociaal-sportieve praktijken. We richten ons voor dit onderzoek op Vlaanderen en Brussel. Het onderzoeksproces werd opgevolgd door Demos-medewerker Pieter Smets, die daarbij ook ondersteuning kreeg van Gijs Justaert (directeur Demos) en Rein Haudenhuyse (bestuurder Demos) als klankbord. Maar het rapport is vooral een resultaat van een vruchtbare samenwerking van praktijkorganisaties in het Sociaal Sportief Platform.

3

PRECARITEIT VAN SOCIAAL-SPORTIEVE PRAKTIJKEN?

Precariteit? Het is een bewuste keuze om het begrip 'precariteit' te gebruiken voor dit onderzoek. We kozen voor de term 'precariteit' vanuit de benadering die wijst op 'het onzeker zijn van een kenmerk, hoedanigheid of eigenschap' (Janssen, 2015). Aangezien we vanuit de sociaal-sportieve lidorganisaties van het platform regelmatig het signaal krijgen dat (aspecten van) het bestaan van hun organisatie onzeker is, leggen we in dit onderzoek het vizier op 'organisatorische precariteit'. Het concept rezoneert ook met de signalen die we kregen omtrent de onzichtbaarheid van bepaald sociaal-sportief veldwerk.

Daarbij deden we bij aanvang zelf geen voorafname over wat er juist precair is, en we bevroegen in alle openheid de betrokken sociaal-sportieve organisaties zelf over hoe ze dit probleem zien. Waar ligt voor hen de oorzaak van dit probleem? En waar liggen bijgevolg mogelijke oplossingen voor problemen.

Er is een duidelijke link met armoede, maar we schatten ook in dat de problemen niet enkel aan armoede gelinkt zijn. In de gangbare armoede-definitie wordt armoede gesitueerd als 'een niet te overbruggen netwerk van sociale uitsluitingen' (zie Raeymaekers et al, 2018, p. 24), terwijl we ook andere mogelijke oorzaken zien die verbonden zijn aan de precariteit van sociaal-sportieve praktijken. We krijgen ook van sommige sociaal-sportieve praktijken het signaal dat ze niet arm zijn, maar dat ze zich wel in een preciaire situatie begeven. We stellen het begrip 'precariteit' ook wat centraler om ruimte te geven aan andere signalen die voorbij de netwerkdefinitie van armoede gaan.

Sociaal-sportieve praktijken?

Over de definitie van sociaal-sportieve praktijken is al enige inkt gevloeid. Meerdere definities zijn mogelijk (zie vb. Redig, 2021; Smets, 2019; Delheye et al, 2021). De afbakening van wat sociaal-sportieve praktijken zijn, hangt ook af van wat men ermee beoogt: een praktijkgemeenschap bouwen (zoals het sociaal-sportief platform deed), een beleidskader ontwikkelen (zie vb. Redig, 2021) of een breedbeeld ontwikkelen waarbinnen zo veel mogelijk initiatieven een plaats krijgen (zie bv. Delheye et al, 2021

waarbij 125 protagonisten een plek kregen om ideeën en dromen te delen).

Aangezien we voor dit onderzoek een breedbeeld wensen te krijgen, kiezen we geen al te nauwe afbakening van de term. We hanteren de volgende 'open' werkdefinitie van sociaal-sportieve praktijken:

Met duurzame sportbeoefening bedoelen we sportbeoefening die in een repetitief kader aangeboden wordt. Het gaat dus over een sport- en vrijetijdsaanbod waar de beoogde doelgroep op een langere termijn aan kan deelnemen en deelhebben. Dit onderscheidt sociaal-sportieve praktijken van andere eenmalige buurtsportinitiatieven, sociaal-sportieve events of andere sportpromotie activiteiten voor kansengroepen.

“sociaal-sportieve praktijken zijn hybride sportorganisaties die elementen van een sportvereniging en duurzame sportbeoefening combineren met een expliciete sociaal-maatschappelijke ambitie. Sociaal-sportieve praktijken doen ingrijpende aanpassingen in hun organisatiecultuur en structuur om tegemoet te komen aan de noden van hun (minder kansrijke) doelpubliek”.

4

DE DYNAMIEK VAN CENTRUM EN PERIFERIE

Sociaal-sportieve praktijken lopen vast op diverse problemen. De rode draad doorheen deze problemen is een combinatie tussen een geldgebrek en dus het vermogen om de eigen werking maximaal te ontplooiën.

Alvorens we verder ingaan op onze onderzoeksresultaten wensen we te wijzen op de dynamiek tussen centrum en periferie die zich in het Vlaamse vrijetijdslandschap manifesteert. Gewezen Demos medewerker Kris De Visscher schreef in een artikel hierover de volgende passage die ons een bril aanreikt voor hoe we een machtsdynamiek in ons vrijetijdslandschap kunnen waarnemen:

"In 1974 lanceerde de Amerikaanse socioloog Immanuel Wallerstein voor het eerst zijn wereld-systeemtheorie waarin hij internationale economische orde vormgeeft. Hij onderscheidt drie gebieden in de wereld: de kern, de semi-periferie en de periferie. De kerngebieden (i.e. de westerse landen) gebruiken daarbij de periferie als leveranciers van grondstoffen om hun eigen welvaart na te streven. De semi-periferie handelt als een soort van makelaar tussen beiden.

Hoewel deze theorie vooral een kritische reflectie is op de wereldeconomie, bevat ze concepten die ook in andere maatschappelijke sferen bruikbaar zijn. Zo lijkt de verhouding kern-periferie ook in de cultuur-, jeugd- en sportsector een gevoelige snaar te raken. Ook in deze sectoren onderscheiden we gevestigde spelers die zich in het centrum bevinden van het sectorale speelveld. Ze hebben deze positie te danken aan verschillende factoren die op elkaar inwerken: ze hebben een lange traditie en een grote naambekendheid, ze bereiken een maatschappelijk dominant publiek, ze hebben een wijdverspreid aanbod en/of hanteren een bekende en gewaardeerde methodiek. (...) Spelers die zich meer in de periferie bevinden, beschikken niet of in veel mindere mate over deze kenmerken en privileges. (...)

Beleidsmatig gaat er een grote aantrekkingskracht uit van het centrum. De organisaties in het hart van de sector bepalen de norm en trekken de (beleids) aandacht naar zich toe. Beleidsmakers ontlenen hun legitimiteit aan wie in het centrum zit en zo ontstaat er een wederzijdse wisselwerking. Beleid en centrale spelers klinken zich aan elkaar vast.

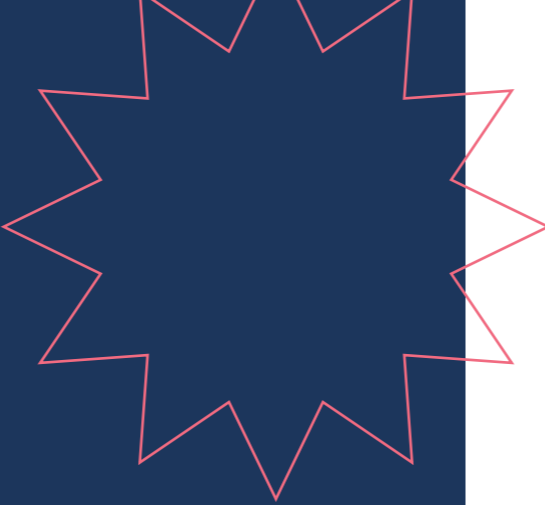
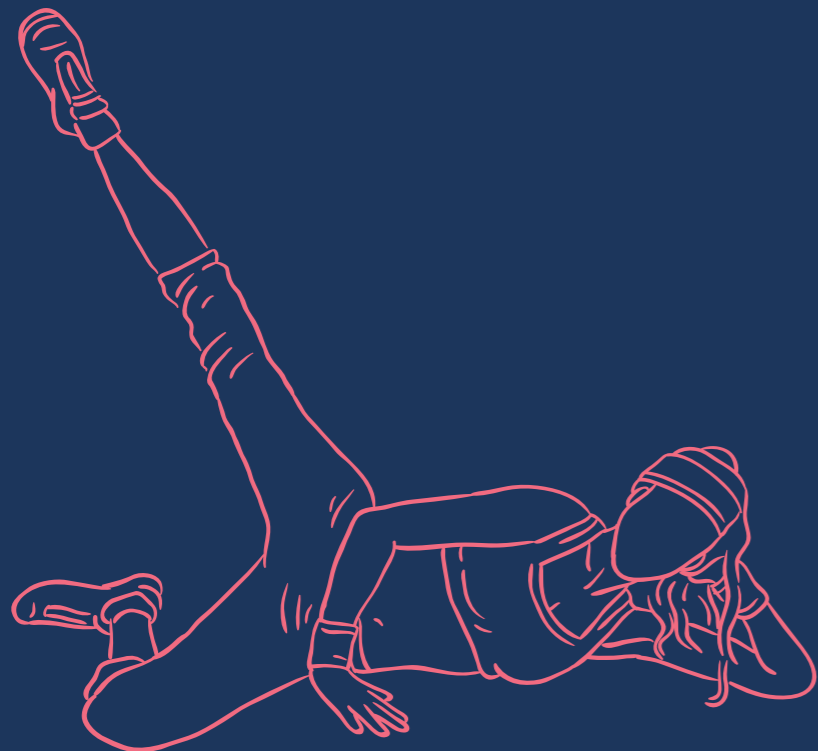
Centrale spelers worden een bevoorrechte partner voor het beleid en beiden vinden in elkaar in een gedeelde analyse van maatschappelijke problemen en oplossingen. Dat samenspel krijgt vaste vorm in subsidiereglementen, convenanten en overlegstructuren. Het leidt tot langlopende afspraken waar beide partijen ook niet zomaar van onderuit kunnen, zelfs als ze dat zouden willen. Gevestigde spelers en hun medewerkers zitten zo soms ook in een 'gouden kooi' en benijden meer perifere spelers om hun vrijheid om initiatief te nemen." (De Visscher, 2020)

We gebruiken deze dynamiek van centrum en (semi-) periferie als een lens die de bevindingen van ons onderzoek over precariteit duidelijker maakt. Want opvallend genoeg zien we vandaag enorm betekenisvolle vormen van participatief en inclusief werk ontstaan vanuit die periferie-positie, en dat ze omwille van deze machtsdynamiek niet tot hun volle ontwikkeling kunnen komen.

Als we dit toepassen op de opkomst van sociaal-sportieve praktijken, dan zien we dat deze organisaties binnen de sportwereld, en ook in andere sectoren, nog steeds vaak in een (semi-) perifere positie staan. In vergelijking tot meer gevestigde spelers in 'de sector' zoals lokale sportdiensten, sportfederaties en welzijnsinstellingen (vb. een CAW of OCMW) staan sociaal-sportieve praktijken vandaag nog meer in een perifere of zelfs ondergeschikte positie. Dat valt bijvoorbeeld op als we kijken naar het aantal beroepskrachten in sociaal-sportieve praktijken, of als we kijken naar het beperkte aantal sociaal-sportieve praktijken dat via convenanten met het lokale bestuur erin slaagt om zich duurzaam te ontplooiën op lange termijn (hoewel het sluiten van een convenant ook een negatieve push factor kan zijn om organisaties in de semi-periferie te houden of duwen). Ook op Vlaams niveau speelt dit onevenwicht. Er is vandaag bijvoorbeeld wel een decreet voor sportfederaties, maar niet voor sociaal-sportieve praktijken.

Dat sociaal-sportieve praktijken in vergelijking met de andere genoemde organisaties eerder een perifere rol opnemen is in zekere zin logisch. Want hoewel heel wat praktijken al langer bestaan, is het bestaan van deze praktijken 'als praktijkgemeenschap' pas sinds 2017 echt op de beleids- en onderzoeksagenda's gekomen. Maar misschien nog meer impactvol was het feit dat sociaal-sportieve praktijken zichzelf meer gingen verenigen en organiseren in een platform, met onder meer dit [memorandum](#) als resultaat. Sinds 2017 is er dus veel in verandering, maar we beleven in 2023 nog steeds het momentum van een kantelfase waar sociaal-sportieve praktijken als 'new kids on the block' een plek aan de beleidstafels opeisen. Ze vragen voor een meer rechtmatige herverdeling van de macht.

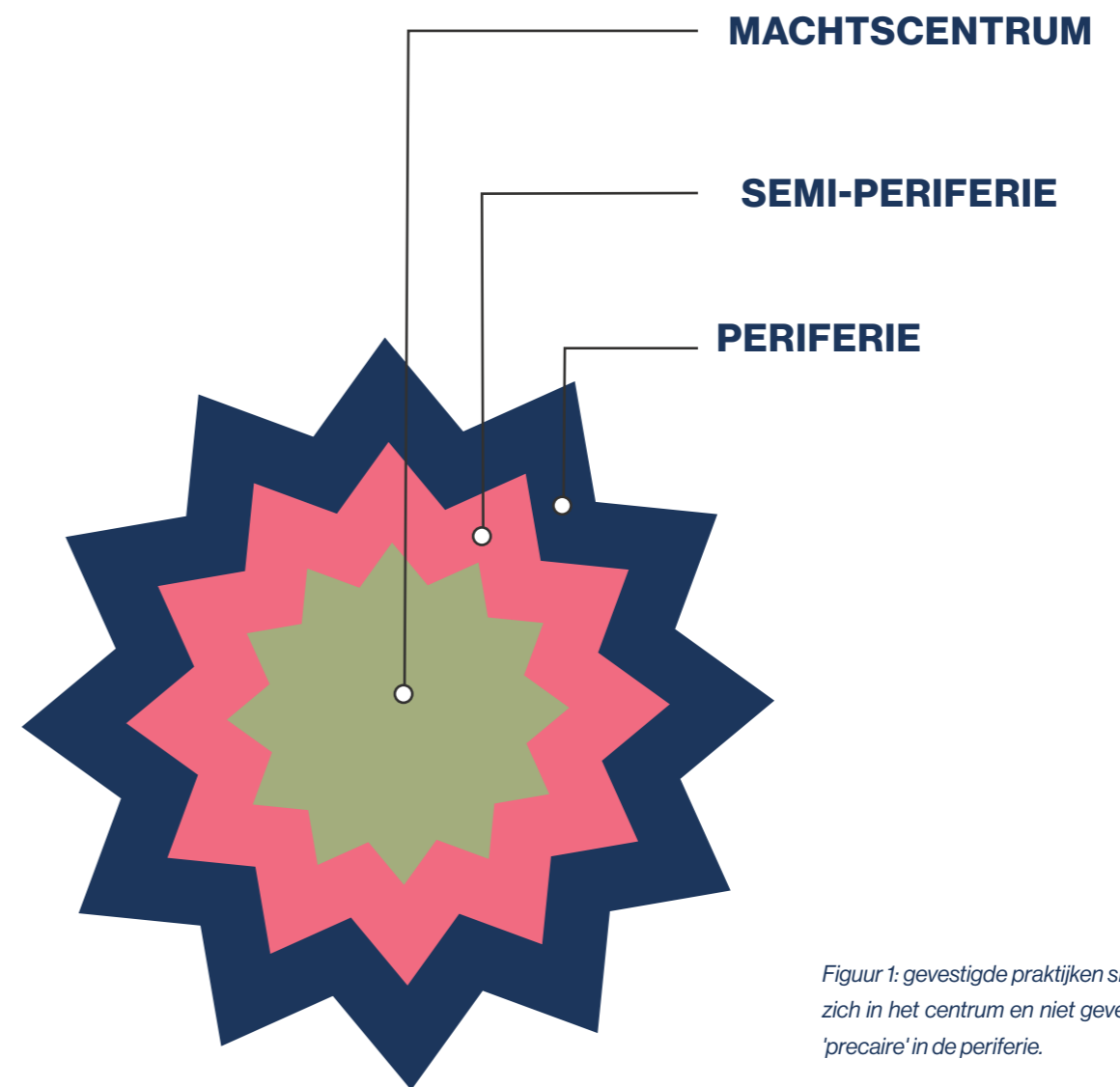
5

OVER GEVESTIGDE EN MINDER GEVESTIGDE PRAKTIJKEN

Het mechanisme van centrum en (semi-)periferie speelt ook in de wereld van de sociaal-sportieve praktijken zelf. Binnen dit heterogene sociaal-sportieve landschap zien we zowel meer als minder gevestigde organisaties verschijnen. Er zijn anno 2023 ook een groot aantal praktijken die zich in een semi-perifere positie bevinden, en die gedeeltelijk ondersteuning krijgen, maar voor wie het kwartje in verschillende richtingen kan vallen: een meer gevestigde positie of een rol als complete buitenstaander. Die richting kan van toevalligheden afhangen: het stopzetten van een projectsubsidie, het wegvallen van een gedreven trekker, externe omstandigheden zoals een covid-crisis...

We kregen voor dit onderzoek signalen van de drie types dat ze quasi allemaal aangeven dat precariteit om de hoek loert. Ze geven bijna allemaal aan dat structurele ingrepen nodig zijn om het precariteitsprobleem op te lossen. Wel zien we dat de aard van hun problemen soms sterk verschilt en dat het nodig is om hier het verschil in noden en behoeftes te duiden. Alvorens we de problemen van deze organisaties schetsen, gaan we kort in op het profiel van deze twee types: minder gevestigde en meer gevestigde organisaties.

Figuur 1: gevestigde praktijken situeren zich in het centrum en niet gevestigde 'precaire' in de periferie.

Bij de **minder gevestigde organisaties** werken amper beroepskrachten, en als ze er werken, hebben deze organisaties niet de capaciteit om zich te laten vertegenwoordigen in beleidsnetwerken. Deze organisaties zijn sterk in basiswerk, maar hebben niet altijd het vermogen om de beste dossierschrijvers in huis te hebben, of ze slagen er minder gemakkelijk in om zich te laten vertegenwoordigen in de beleidskringen die de toekomst vrijwaren die ze verdienen. Ze vinden bovendien zelden hun weg in het kluwen van subsidies en ondersteuningsmogelijkheden. Binnen deze werkingen manifesteert de overlevingsmodus zich onder andere in het probleem dat ze niet uit de waan van de dag geraken en in een tekort aan sterke vrijwilligers die mee aan de kar willen trekken. Ze hebben nood aan organisatorische capaciteit. Enkele citaten uit onze bevraging zijn exemplarisch voor de organisatorische noden van deze praktijken:

“Wij hebben moeite om “trekkers”-vrijwilligers voor onze projecten te vinden. De werklast moet gedragen worden door te weinig schouders. Daardoor moeten die met te veel verschillende dingen tegelijk bezig zijn en dat gaat niet” (LeuvenFietst)

“Wij betalen onze vrijwilligers, maar omdat het bij ons vaak 1 op 1 les is, is dit niet haalbaar om zelf te bekostigen” (Niña skates)

Deze organisaties bezitten, naast heel wat uitdagingen, ook bijzondere sterktes: ze worden getrokken door heel missie gedreven sleutelfiguren met een bijzondere doelgroepaffiniteit (vaak ingegeven vanuit persoonlijke levenservaring). En deze organisaties kunnen zonder al te veel top down verwachtingen van beleid of directies inspelen op de noden van hun doelpubliek. Sommige organisaties hebben wel een beperkt aantal beroepskrachten in dienst, maar hun statuut is tijdelijk en onzeker.

Bij de **meer gevestigde organisaties** werken vaak meerdere beroepskrachten (hun aantal voltijdse equivalenten is groter dan 3) en ze hebben manieren gevonden om zich duurzaam te ontplooiën via verdienmodellen

vanuit privé-financiering, sponsoring of de overheid. Deze organisaties slagen er meestal wel in om via hun contacten hun werking te verduurzamen via convenanten of meerjarensubsidies. Deze organisaties hebben ook iets vaker ‘een gezicht’ dat de organisatie vertegenwoordigt en dat contacten onderhoudt met sponsors, beleidsmakers en lokale ambtenaren.

Toch ondervinden deze organisaties nog steeds heel wat problemen. Bij onze verkenning hoorden we bijvoorbeeld dat deze organisaties vaak verwacht worden om zich bijzonder wendbaar op te stellen ten aanzien van sociaal-maatschappelijke uitdagingen en tendensen (bv. tijdens de Coronapandemie, de oorlog in Oekraïne, de economische recessie, ...), maar dat ze daarvoor onvoldoende uitgerust zijn en dat dit extra druk op de werking legt. Deze organisaties ondervinden ook vaker een negatieve perceptie (vb. ‘gettoclubs’) als ze buiten de steden in sportcompetities draaien, waarbij ook veel signalen van racisme en discriminatie op de speelvelden komen.

“City Pirates is een Antwerpse sociaal-sportieve voetbalpraktijk met ongeveer 1500 leden en 8 beroepskrachten, gespreid over 4 Antwerpse locaties. De meeste beroepskrachten dragen de titel ‘maatschappelijk werker’. City Pirates wordt door vele reguliere clubs en sommige andere sociaal-sportieve praktijken gepercipieerd als een grote gevestigde sociaal-sportieve praktijk.”

Hoewel we voor dit onderzoek regelmatig de tweedeling ‘gevestigden’ en ‘minder gevestigden’ gebruiken, willen we het gebruik ervan nuanceren wanneer het gaat over de sociaal-sportieve praktijken zelf. De twee types zijn uitersten die een veel complexer landschap aan veelzijdige praktijken oneer aandoen. In werkelijkheid nemen alle sociaal-sportieve praktijken een unieke positie op een continuüm tussen meer of minder gevestigde organisaties.

Het hangt er bovendien ook vanaf met wie ze worden vergeleken. In vergelijking met de meer gevestigde spelers uit de sportfederatiewereld, het sociaal werk of de welzijnssector nemen de (wat wij beschouwen als) meest gevestigde organisaties een uitermate perifere rol op. Denken we bijvoorbeeld aan het verschil in capaciteit in personeelskracht, administratieve overhead en subsidiëring vanuit de overheid. Vanuit die optiek kunnen we alle sociaal-sportieve praktijken uit ons netwerk buitenstaanders noemen, en mag het spreken over 'gevestigde' organisaties ook niet de illusie wekken dat precariteit niet bestaat in deze organisaties. Integendeel, ook de meest gevestigde sociaal-sportieve praktijken bevinden zich momenteel in een 'semi-perifere' positie ten aanzien van de macht, mede als gevolg van het ontbreken van duurzaam Vlaams of lokaal beleidskader voor de meeste sociaal-sportieve praktijken.

"City Pirates heeft momenteel dan wel 8 beroepskrachten in dienst, toch is de administratieve overhead en de capaciteit voor beleidsvertegenwoordiging zeer beperkt. Als je dat vergelijkt met de personeelskracht en het middenkader bij de stedelijke administraties, ocmw's, caw's,... kom je al snel tot de conclusie dat City Pirates eigenlijk een buitenstaander is die 'de norm' bij die andere gevestigde waardes uitdaagt."

"De organisatie ontwikkelde onder de impuls van deze precariteit een alternatieve of innovatieve vorm van sociaal werk dat zich er ook gedeeltelijk tegen afzet. In dit artikel vertelde medewerker Matej Majstorovic het volgende over zijn rol als maatschappelijk werker: "Ik zal me nooit zo voorstellen. Bij huisbezoeken draag ik gewoon een trainingspak, en ik heb ook geen vragenlijst of laptop bij. Daardoor nemen jongeren en ouders mij sneller in vertrouwen dan de maatschappelijke werkers van andere hulporganisaties." Dit citaat toont aan hoe hier een reactionaire vorm van sociaal werk

ontstaat die het meer gevestigde sociaal werk tegelijk ook uitdaagt en in vraag stelt."

Daarnaast merken we op dat een positie als minder of meer gevestigde speler slechts een momentopname is en dat posities snel kunnen wijzigen, wat zonder twijfel te maken heeft met het ontbreken aan een duurzaam beleidskader voor sociaal-sportieve praktijken. Dit merk je bijvoorbeeld in het citaat van Sander Van den Hende, ex-medewerker van de Sleutel in Gent, die vandaag nog als vrijwilliger in de loopwerking betrokken is die hij zelf mee oprichtte. sociaal-sportieve praktijken. Dit merk je bijvoorbeeld in het citaat van Sander Van den Hende, ex-medewerker van de Sleutel in Gent, die vandaag nog als vrijwilliger in de loopwerking betrokken is die hij zelf mee oprichtte.

"We merken vandaag een beperkte ondersteuning en opvolging nadat de Vlaamse Overheid vijf jaar lang in een (succesvol) project investeerde. Het vrijwillige sportaanbod loopt stilletjes aan op zijn einde bij gebrek aan professionele kracht (geen structurele middelen gevonden bij einde projectfinanciering) die het sporten tijdens de vrijetijd aanstuurt." (uit enquête)

Dit citaat komt van een beroepskracht die gedurende 5 jaar kon werken aan een vernieuwende methodiek waarbij sport voor mensen met een verslavingsproblematiek centraal stond. Dit project werd gesubsidieerd door de Vlaamse overheid, maar met het wegvallen van deze projectsubsidie verviel de mogelijkheid om personeelskosten te continueren, wat een enorme impact heeft op de reguliere werking van de organisatie.

6

WELKE PROBLEMEN SIGNALEREN SOCIAAL-SPORTIEVE PRAKTIJKEN?

We bevroegen bij de verschillende praktijken wat de belangrijkste signalen zijn die ze wensen te delen inzake precariteit. In dit hoofdstuk beargumenteren we de belangrijkste conclusies die uit ons onderzoek naar voor komen. We kunnen de grootste problemen globaal onderverdelen in 2 problemen:

1. "het is een kwestie van geld"
2. "ons werk is onzichtbaar en onbegrepen".

6.1 "Het is een kwestie van geld"

Dit citaat is één van de meest essentiële verklaringen voor de precariteit van de praktijkgemeenschap van sociaal-sportieve praktijken. De kern van het probleem is een probleem van vermogen en capaciteit. Dat geldt zowel voor gevestigde als minder gevestigde praktijken. Geld speelt hierin een cruciale rol.

Gezocht: steun om wendbaar te (kunnen) zijn

De gegeven oorzaken voor geldproblemen zijn veelzijdig. Maar een belangrijke, vaak onderschatte verklaring is dat veel sociaal-sportieve organisaties zich al dan niet gedeeltelijk richten op mensen die zich in een precare situatie bevinden. Zo zegt Juan Reyes, de trekker van Genesis, een sociaal-sportieve praktijk uit Genk:

"Een van de voornaamste signalen die we opvangen is dat het lidgeld voor deelname aan reguliere sportclubs voor veel jongeren en kinderen een enorm probleem is. Vaak zijn er naast lidgeld nog andere kosten die erbij komen, waardoor de financiële drempel zeer hoog is. Ook als die kosten niet verplicht zijn. Vaak is sprake van een of andere vorm van sociale druk waardoor jongeren zich bekeken voelen wanneer ze iets niet kunnen of willen aankopen."

Eigenlijk is het simpel: als lidgeld en economisch kapitaal een grote drempel vormt voor deelnemers, dan is het niet verwonderlijk dat dit probleem ook sneller afstraalt naar de organisaties die zich naar hen engageren. Zeker als het aandeel van deze doelgroep groot wordt. Dit stelt deze organisaties voor grondige uitdagingen. Ze worden genoodzaakt om te zoeken alternatieve verdienmodellen (vb. een gedifferentieerd prijzenbeleid of externe sponsoring) en subsidiëring.

Deze zoektocht blijft voor veel organisaties bijzonder moeilijk, hoewel de gewenste oplossing essentieel is om in een basiswerking te kunnen voorzien. Dieter Truyen is de grondlegger van Brussels Brazilian Jiu Jitsu Academy, een grote sociaal-sportieve praktijk in Molenbeek met een track record van bijna 25 jaar. Truyen geeft aan dat het werken met de Paspatoe (de Brusselse Uitpas) voor mensen aan kansentarieef grote implicaties heeft op de werking, en dat ze het slachtoffer van hun succes zijn. Dit systeem kan in elke lokale context anders toegepast worden. Algemeen beschouwd is de Vlaamse richtlijn dat de lokale overheid een bijpassing van 40% van het lidgeld doet, en dat de sportvereniging in kwestie ook 40% bijlegt, waardoor er nog 20% overblijft dat het lid betaalt. Maar in Brussel is er een systeem waarbij de Vlaamse Gemeenschapscommissie 30% draagt, de sportclub (BBJJA) 30% en de deelnemers 40%. Toch is dit systeem nog zeer moeilijk voor bepaalde sociaal-sportieve praktijken met een groot aandeel aan kansengroepen. Truyen zegt hierover:

"Het sociaal tarief kost onze werking momenteel 25.000 euro, zijnde de verplichte derving en bijpassing vanuit de club van 40% aan de lidgelden van mensen met een kansentarieef bij Uitpas. Door het grote deelnemersaantal van mensen die zich in een precare situatie bevinden, zitten we bovendien door het plafond van bijpassing dat de Vlaamse Gemeenschapscommissie doet. We hebben zelf 42% kansarme leden, maar moeten nu maatregelen nemen omdat de budgetten niet volgen. Nu moeten we de vraag stellen of we bijvoorbeeld quota moeten inlassen. We zijn op die manier dus eigenlijk slachtoffer van ons succes." (Uit enquête)

Dit citaat is één van de vele uitspraken van sociaal-sportieve protagonisten die uitgedaagd worden om als organisatie te zoeken naar financiële middelen om preciaire situaties van hun deelnemers te compenseren. In wezen zoeken veel sociaal-sportieve praktijken naar meer organisatorische capaciteit om hun werking bruikbaar te maken voor hun (minder kansrijke) doelgroep. Veel sociaal-sportieve praktijken geven aan dat sommige mensen onderschatten hoe noodzakelijk het is om te anticiperen op de complexe en soms preciaire problemen waarmee hun doelpubliek in aanraking komt. Juan Reyes van FC Genenis uit Genk zegt hierover:

“Naast een financieel probleem is een vrij precair probleem waar we tegenaan botsen de schijnbaar beperkte betrokkenheid van ouders. Heel wat kinderen en jongeren die bij ons initiatief zijn betrokken, lijken aan hun lot overgelaten. Ze worden weinig gestimuleerd waardoor ze weinig consistent zijn in aanwezigheid op trainingen en activiteiten (...) Er lijkt van thuis uit vaak weinig motivatie en opvolging te zijn. We gebruiken hier bewust 'schijnbaar' en 'het lijkt erop dat' omdat we er steevast bij uitkomen dat er andere oorzaken aan de basis liggen. Niet zelden heeft dat te maken met 'survival' binnen het gezin. Er zijn andere zaken die bijzonder veel energie en tijd binnen een gezin of onmiddellijke omgeving vergen, waardoor andere keuzes worden gemaakt. Of het perspectief verengt zodanig dat het een puur van dag-op-dag en uur-op-uur leven wordt. De situatie op het moment bepaalt het gedrag en de keuze van jongere en ouder.”

Inspelen op zulke problematieken vraagt een grote wendbaarheid, en het kost eigenlijk ook geld om een bruikbaar aanbod voor hun doelpubliek te kunnen voorzien: een aanklampende aanwezigheidspolitiek richting de beoogde doelgroep via beroepskrachten, een aangepast prijzenbeleid, maatschappelijk werkers die huisbezoeken in trainingspak doen, een medewerker die op zoek gaat naar sponsoring en subsidies...

Op ons focusgroep gesprek kwam de opmerking dat we de subtitel van dit hoofdstuk 'steun om wendbaar te zijn' ook kunnen vervangen 'steun om sociaal te zijn', want in feite is de 'wendbaarheid' rechtstreeks gelinkt aan de sociale ambities van deze werkingen.

Gezocht: beroepskrachten

In de zoektocht van sociaal-sportieve praktijken naar capaciteit om 'bruikbaar' en wendbaar te zijn komt de noodzaak van de beroepskracht in beeld. We zien bijzonder sterke voorbeelden van sociaal-sportieve praktijken die zonder beroepskrachten draaien. Maar hoewel heel wat sociaal-sportieve praktijken nog geen beroepskracht in dienst hebben, horen we eensgezind het signaal dat deze beroepskracht nodig is om sociaal-sportieve praktijken vitaal te maken, en dat die moet opereren vanuit een rol als basiswerker in de praktijkorganisaties zelf. Met andere woorden: geen waterhoofdprofessionalisering.

We horen een belangrijke vraag voor 'hands on' beroepskrachten die een permanent verblijfsstatuut verdienen. Dat is opmerkelijk, want veel organisaties draaien nog op beroepskrachten die een tijdelijk karakter hebben en die zich via projectmiddelen een weg banen naar een onzekere toekomst. Een gevolg is dat we in het sociaal-sportief werkveld een redelijk hoog personeelsverloop zien en dat veel expertise vroegtijdig verloren gaat... Ook het vinden van doorgroeimogelijkheden en een ondersteunend personeelsbeleid is verre van evident in heel wat praktijken. Een greep uit de signalen uit de enquête die de claim kracht bijzetten dat er te weinig 'duurzame' subsidiemogelijkheden zijn om huidige of 'gewenste' beroepskrachten te kunnen ondersteunen:

“We hebben moeite om de nodige middelen te vinden voor het in dienst nemen van sportclubmedewerkers. Deze zijn nodig om mensen met een kwetsbaarheid effectief in beweging te krijgen en hierin te begeleiden. We horen bij verschillende sectoren thuis en vallen daardoor overal tussen. Het klassieke sportclubmodel met vrijwilligers en lokale fondsenwerving werkt niet voor onze doelgroep.” Lien De Bruycker, Sportclub Boezjeeren in Eeklo

“Het is bijzonder moeilijk om trekkers-vrijwilligers voor onze projecten te vinden. Wij worden minder competent geacht omdat we geen betaalde werknemers hebben in onze organisatie. Daar hebben we geen geld voor.” Laurent Dupont, LeuvenFietst in Leuven

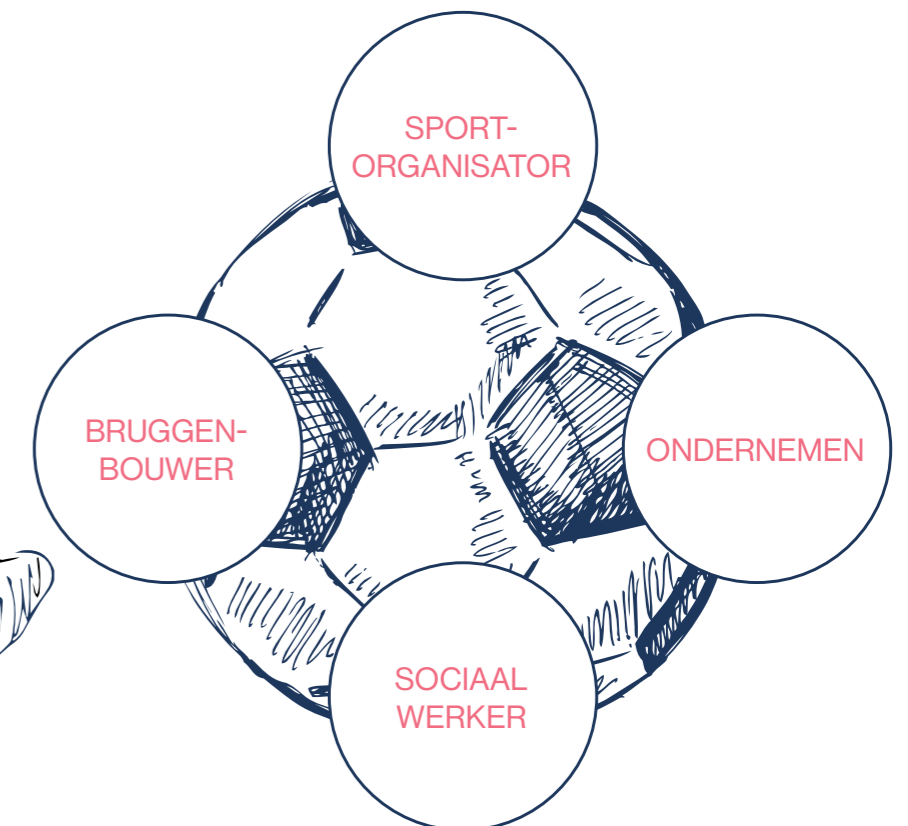
“Zonder vaste (betaalde) verantwoordelijke die mee de projecten vanuit een professionele context verder kan trekken zal het vrijwillige sportaanbod teruggaan naar de situatie van +-10 jaar geleden. Ook het vaste sportaanbod – via sportinitiaties - dreigt in een preciaire situatie te belanden, als gevolg van veranderingen in het sportlandschap (tekort aan professionele lesgevers) die een heel intensieve opvolging vereisen. Een professionele structuur die verder wordt uitgedragen en waarbij relevante ervaringen gedeeld worden met andere praktijken vraagt om een professionele omkadering en vergoeding. Zonder dit wordt het moeilijk om voor de 7 afdelingen van De Sleutel over heel Vlaanderen dit kwalitatief te blijven onderhouden.” Sander Van den Hende, ex-medewerker van De Sleutel

“Ik zie vier preciaire problemen voor sociaal-sportieve praktijken: Ten eerste is er het springen van projectsubsidie naar projectsubsidie. Ten tweede zijn er de vele tijdelijke personeelscontracten. Ten derde is er weinig jobzekerheid en zijn er slecht omkaderde functies. Ten vierde is er vaak geen duurzaam beleid.” Wim Poelmans – Gazelles de Bruxelles – Brussel

“Zonder structurele subsidies kan je de werking van je organisatie niet uitbouwen. Enkel en alleen maar met vrijwilligers werken voor een grote organisatie is onmogelijk om alle taken goed te kunnen uitvoeren. Met de projectsubsidies lukt het niet om de omkadering verder te gaan uitbouwen om richting een professionele organisatie te gaan die dagdagelijks voor alle leden en stakeholders kan instaan.” Ricardo Naeyaert – Zedelgem Lions - Zedelgem

Het profiel van deze gewenste beroepskrachten kan verschillende gedaantes aannemen. We zien de rollen van deze beroepskrachten als viervoudig:

1. de sociaal werker
2. de sportorganisator
3. bruggenbouwer
4. ondernemen (meer info zie Smets, 2019).

Afhankelijk van de sector van waaruit deze praktijken ondersteuning krijgen, en het stadium waar in deze praktijken zich bevinden, zijn bepaalde rollen meer of minder belangrijk in een organisatie. Binnen de grotere organisaties worden deze taken onderling verdeeld tussen verschillende beroepskrachten. Maar toch komen deze rollen veelvuldig terug in veel geprofessionaliseerde sociaal-sportieve praktijken.

En in de minder gevestigde praktijken waar er slechts één beroepskracht is, dient die professional vaak onnoemelijk vele rollen te combineren: van sociaal werker, tot het runnen van de organisatie, tot dossierschrijver, tot PR-uitgangbord... Die combinatie is vaak onmogelijk, waardoor er veel expertise gemist wordt. Het hebben van beleidscontacten en netwerk is eigenlijk ook een job op zich waarvoor deze praktijken wellicht weinig tijd en ruimte krijgen, maar die helaas ook nodig zijn voor een echte 'zetel aan de beleidstaf'.

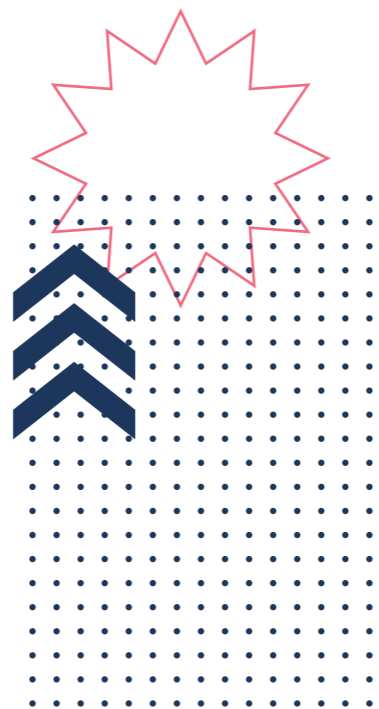
Geen enkele beroepskracht, noch sociaal sportieve praktijk als organisatie, kan vandaag volledig voldoen aan het 'ideaalbeeld' van alle beschreven rollen. En we zien ook veel professionals botsen op één of meerdere van deze rollen, terwijl ze uitblinken in een andere rol. Dat is logisch, want de ondersteuning vanuit het Vlaamse beleidsniveau in het kader van deze rollen is momenteel vrij min. Als we de expertise van alle gekende sociaal-sportieve praktijken vandaag naast elkaar leggen, zien we wel heel wat rijke kennis. Maar die kennis is op dit moment sterk verspreid, gefragmenteerd en soms zeer geconcentreerd bij de beroepskrachten zelf.

Een ander probleem is dat bepaalde grotere en geprofessionaliseerde sociaal-sportieve praktijken door de recessie in de problemen zijn geko-

men. De toenemende inflatie en het niet volgen van een engagement van de overheden om automatisch geïndexeerde lonen te volgen met opgetrokken subsidies zorgt er voor dat nieuwe problemen opduiken. Loes Messens en Emilie Maisin van Circus Zonder Handen zeggen hierover:

“We zijn subsidie afhankelijk en zonder subsidies is er geen werking. Door de inflatie worden de lonen automatisch geïndexeerd, maar de subsidies volgen deze indexering niet volledig. Dit resulteert dan in een gat in de begroting”

Ook in het Antwerpse en Brusselse geprofessionaliseerde jeugd welzijnswerk werd er recentelijk grondig bespaard.

Gezocht: duurzaam subsidiekader

Het grootste probleem dat sociaal-sportieve praktijken benoemen, is dat er geen duurzaam subsidiekader bestaat voor 'de basiswerking' van de meerderheid van de sociaal-sportieve praktijken. Zowel niet op het lokale beleidsniveau als het Vlaamse beleidsniveau.

Het moet wel vermeld worden dat sociaal-sportieve praktijken die uit het jeugdwerk zijn ontstaan (vb. JES, Kras, D'broej, Gigos, Brussels Boxing Academy) al gedurende decennia steun krijgen voor hun sociaal-sportieve werk. Recentelijk vond Sportpret ook een plek als landelijk erkend jeugdwerk, en in Antwerpen kreeg een relatief nieuwe speler zoals bokscub N'wicha steun van het jeugdwerk.

Ook binnen het beleidsdomein sport verandert er op het lokale beleidsniveau iets. We zien dat steden zoals Antwerpen, Gent, Kortrijk en Brussel (we hebben het hier dan over de Vlaamse Gemeenschapscommissie en doen geen uitspraken over de engagementen van de andere betrokken overheden in Brussel) volop experimenteren met de ontwikkeling van projectlijnen, convenanten en andere vormen van steun voor sociaal-sportieve praktijken. Zo is er in het superdiverse Antwerpen een sociaal-sportief fonds waarop praktijken jaarlijks kunnen intekenen. Er worden ook contracten voor een langere duur gesmeed tussen praktijken en hun respectievelijke lokale overheden. In zowel Antwerpen als de Vlaamse Gemeenschapscommissie in Brussel (BBJJA, Gazelles de Bruxelles, Molenbeek Rebels, RWDM Girls, Circus Zonder Handen en Atlemo), Gent (Kaa Gent Foundation, Sportaround en Gent Basketball) en Kortrijk (Red-Side Academy) zijn die engagementen tussen lokale besturen en deze praktijken bekrachtigd in convenanten (meerjarenovereenkomsten) die opvolging krijgen via het lokale bestuur.

Een belangrijke kanttekening is wel dat de ontwikkeling van deze subsidiekaders nog sterk in de experimenteerfase zit en dat het vooralsnog een voorrecht is voor enkele meer 'gevestigde' sociaal-sportieve praktijken die sinds kort beroep doen op cocktail- of klaverbladsubsidies. Ze worden met andere woorden gefinancierd door zowel het beleidsdomein welzijn als sport. Los van deze hoopgevende voorbeelden zoeken in deze steden nog aanzienlijk veel sociaal-sportieve praktijken naar structurele financiering.

In zijn globaliteit merken we dat, afgezien van deze lokale voorbeelden, er nog een grote inhaalbeweging nodig is. Niet in het minst ook buiten de stad. We kregen verschillende signalen die aangeven dat bepaalde doelgroepen en thematieken (nog) minder aandacht krijgen dan andere sociaal-sportieve doelgroepen en thema's. Zo maakten verschillende respondenten duidelijk dat er een chronisch gebrek is aan budget voor het thema 'kwetsbaarheid op het platteland' en 'volwassenen met een kwetsbaarheid'. Lien De Bruycker, trekker van Sportclub Boezjeern uit Eeklo, zegt:

“Sport voor volwassenen en sport voor mensen met een kwetsbaarheid op het platteland krijgt te weinig aandacht. Veel aandacht en middelen gaan naar grotere steden met meer zichtbare problemen. Wat met de andere mensen met een kwetsbaarheid?”

Als gevolg van het uitblijven van een coherent subsidiekader voor sociaal-sportieve werkingen zoeken veel organisaties via projectmiddelen naar oplossingen voor problemen die binnen de eigen werking een structurele aanpak verhullen.

Dit wordt ook wel 'de projectencarroussel' genoemd. Of projectitis: net zoals de medische term wijst deze term op de negatieve gevolgen van te lang in een projectmodus te blijven, met overbelasting tot resultaat. Hoewel dit mechanisme een kortetermijnoplossing is voor sommige problemen, gaat het gepaard met heel wat nieuwe uitdagingen. Niet alleen omdat er heel wat bricoleerwerk mee gepaard gaat, maar ook omdat het behoorlijk wat administratieve rompslomp vraagt. Wim Poelmans van Gazelles de Bruxelles zegt hierover:

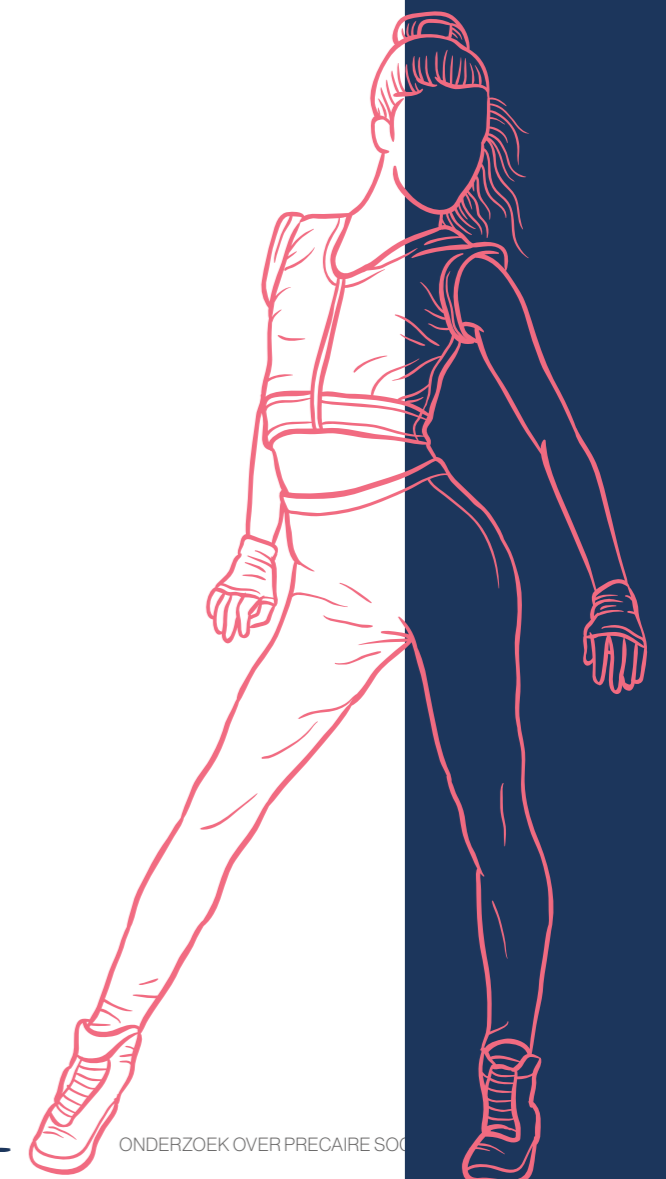
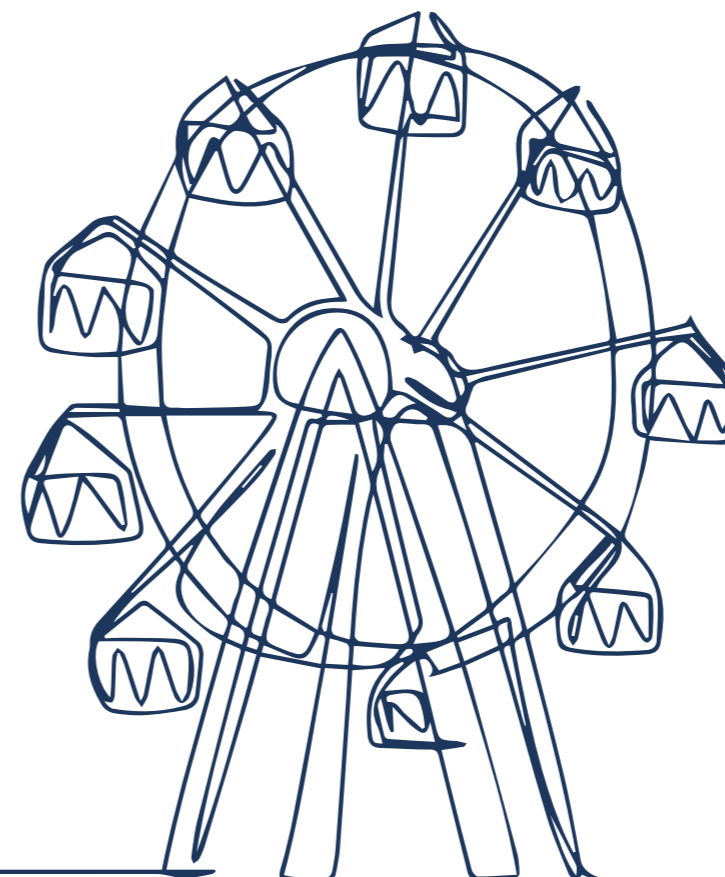
“Telkens op het einde van het jaar moeten we op zoek gaan naar nieuwe projectmiddelen. Daardoor wordt er veel tijd gestoken in opstarten en afronden van projecten, wat veel administratie vraagt en ten koste gaat van de kwaliteit van de werking.”

Hoewel de mogelijkheden om als organisatie dergelijke middelen te kunnen aanwenden noodzakelijk blijven, maskeert dit fenomeen meer fundamentele problemen waar sociaal-sportieve praktijken op botsen. De volgende uitspraken vanuit het kamp van Zedelgem Lions en Boezjeern zijn representatief voor meerdere signalen van sociaal-sportieve organisaties:

“De subsidies die gegeven worden aan sociaal-sportieve praktijken zijn vaak projectsubsidies waardoor je met die subsidies een stimulans kunt geven aan de organisatie of werking voor bepaalde acties, maar doordat het om projectsubsidies gaat, betekent dit wel dat je structureel de werking niet verder kan uitbouwen. Soms moet je bepaalde acties of projecten ook stopzetten naar verloop van tijd omdat je niet alles kan dragen zonder projectsubsidies.” Zedelgem Lions

“We bestaan door een aaneenschakeling van projecten die steeds vernieuwend moeten zijn, ook al bewezen we dat we op een goede manier bezig zijn. Indien partners beslissen niet langer in de sportclub te investeren, kan deze niet langer verder bestaan.” Boezjeern

Zoals de voorgaande situering aantoonde, zijn er nog veel uitdagingen om het werk van sociaal-sportieve praktijken lokaal in te bedden, zowel in onze steden als daarbuiten. Misschien moeten we daarom besluiten dat het Vlaamse beleidsniveau nog heel wat werk heeft om als stimulator op te treden en om te kunnen voorzien in de basisbehoeftes van sociaal-sportieve organisaties?

Binnen het beleidsdomein sport zien we dat Sport Vlaanderen een rol wil opnemen door sociaal-sportieve praktijken expliciet mee op de kaart te zetten. Het thema 'Sociaal-sportieve praktijken' werd expliciet mee opgenomen in het "beleidsplan inclusie in en door sport" (BIIND-sport) dat in 2023 in voege gaat. In dat beleidsplan worden diverse prioriteiten gesteld ter versterking van sociaal-sportieve praktijken. Zo werd via Sport Vlaanderen in 2023 een projectoproep gelanceerd om sociaal-sportieve praktijken te begeleiden via crowdfunding. Sport Vlaanderen financierde ook een beleidsvoorbereidend onderzoek voor een betere (h)erkenning van sociaal-sportieve praktijken (zie Redig 2021), waar naast een werkdefinitie ook een opvallende beleidsaanbeveling uit blijkt: investeer vanuit het Vlaamse niveau meer in een 'bovenlokale' beleidslijn 'sociaal-sportief', zoals vandaag ook in het jeugdwerk en cultuur het geval is. Daarnaast ondersteunt Sport Vlaanderen de werking van het sociaal-sportief platform via haar financiering voor Demos.

Deze initiatieven worden positief onthaald in het werkveld. Er is wel een belangrijke maar. Hiermee is het grootste probleem van preciaire sociaal-sportieve praktijken nog niet opgelost. Zij zijn in hoofdzaak op zoek zijn naar middelen voor hun basiswerking. Hoewel het idee momenteel moeilijk resoneert met de beleidstendens om meer middelen naar het lokale niveau over te hevelen, komt de vraag naar basisfinanciering vanuit Vlaanderen terug in bijna alle gesprekken met sociaal-sportieve protagonisten. Een decreet voor sociaal-sportieve praktijken of minimaal een projectlijn met steun voor de basiswerking voor sociaal-sportieve werk (voorbij de projectencarroussel) zou daarvoor een oplossing moeten zijn. Het idee verdient verdieping.

We verklaren het ontbreken van een structureel subsidiekader mee door de vaststelling dat, afgezien van enkele uitzonderingen, er amper samenwerking is tussen de verschillende beleidsdomeinen om tot een gezamenlijk engagement te komen richting sociaal-sportieve praktijken. Een extra aandachtspunt is dat 'sport als methodiek' vandaag nog onvoldoende waardering en aandacht krijgt in sectoren zoals welzijn, sociaal werk en gezondheid. En dat de aandacht voor de methodiek sport nog onvol-

doende geëxpliciteerd wordt in het beleid daaromtrent. Het thema sociaal-sportieve praktijken mag met andere woorden geen verantwoordelijkheid zijn van enkel de beleidsdomeinen sport en jeugdwerk.

Doordat veel subsidiekaders van de Vlaamse en lokale overheden een weinig hybride identiteit (i.e. zowel sport, jeugdwerk, welzijn, inburgering, onderwijs,...) kunnen waarborgen, kunnen sociaal-sportieve praktijken hun veelzijdige werking onvoldoende ontplooiën. Ricardo Naeyaert, voorzitter van de Zedelgem Lions, beschrijft de overheidslogica waarop hij botst als volgt:

"Of je bent een sportclub, of je bent een socio-culturele vereniging, of een jeugdvereniging,.. 'De overheid kan geen onderscheid maken tussen het "hokjesdenken" en clubs die op meerdere zaken inzetten. Waarom zou een sportclub zich niet mogen inzetten voor armoede of jongeren die het moeilijk hebben de kans geven om binnen de organisatie samen naar een toekomst te zoeken? (...) Qua subsidies word je vaak meegegeven dat je niet in aanmerking komt voor die welbepaalde subsidie omdat je een sportclub bent. Niet omdat je dossier inhoudelijk slecht is, maar wel omdat je in het verkeerde hokje gecategoriseerd werd door de overheid. Op die manier kunnen wij als sportclub ons armoedebeleid, ons aanbod voor jongeren die problemen hebben, onze inzet voor milieu... niet ten volle gaan uitwerken omdat we enkel voor het sportonderdeel van onze vereniging ondersteuning en subsidies krijgen. Hierdoor moeten we bepaalde acties en ideeën soms on hold zetten of maar half uitwerken omdat we te weinig middelen hebben."

Bij de praktijk Circus Zonder Hands klinkt een gelijkaardig geluid, hoewel zij net niet in het beleidsvakje sport geplaatst worden, maar ook sport aanbieden. Door het ontbreken van een duurzaam subsidiekader zijn lobbyisten des te noodzakelijker, zo blijkt uit dit citaat.

"Circus Zonder Hands is niet erkend als sportorganisatie. Dankzij goede netwerken en goede contacten slaagden we er langzaam in om gebruik te maken van verschillende subsidiepotjes. Dit kan enkel doordat de VGC ons kent en wij al jarenlang op dezelfde nagels kloppen om de pijnpunten in het systeem aan te duiden. Ruimte, tijd en personeel hebben binnen je organisatie is een voorwaarde om dit te kunnen realiseren."

6.2 “Ons werk is onzichtbaar en onbegrepen”

Het probleem van precariteit van sociaal-sportieve praktijken is niet alleen een probleem van geld. We kregen veel reacties die erop wijzen dat sociaal-sportief werk botst op een probleem van onzichtbaarheid. Daardoor wordt het ook minder gemakkelijk (h)erkend.

Maatwerk vs. cijfers

Een vaak aangedragen probleem is dat het werk van sociaal-sportieve praktijken veel aspecten van onzichtbaar werk in zich draagt. Tine Desmet concludeerde in het kader van haar doctoraatsonderzoek (Desmet, 2022) dat het relationele werk van jeugdwerkingen en sociaal-sportieve praktijken zwaar onder druk staat. Ze participeerde aan trainingen bij de basketbalwerking van Molenbeek Rebels en haar bezieler Wenke Thewis. Daarbij kwam ze tot de volgende vaststelling:

“Uit mijn observaties blijkt duidelijk dat Wenke en de Molenbeek Rebels veel sociaal werk verrichten. Het belang van de sociale fundamenteën van zulke sportverenigingen wordt momenteel nog onvoldoende erkend binnen de sportwereld.”

Hierdoor blijft dit sociaal werk beleidsmatig vaak nog onder de radar. Jeugdwerkers zoals Wenke ervaren het als onzichtbaar werk: “Er zijn vooral subsidies voor het aantal activiteiten en aanwezige jongeren, en de diploma’s van trainers. Uren van ondersteuning en begeleiding worden niet of nauwelijks geteld, dat blijft onzichtbaar.”

Desondanks blijven coaches en begeleiders zich inzetten om een sociale rol uit te oefenen. Dat is ook noodzakelijk, stelt Wenke, want jongeren in kwetsbare situaties kunnen pas aan sport doen als hun primaire noden vervuld zijn. Deze jongeren hebben nood aan extra groeikansen en begeleiding, en daarvoor is er vaak geen tijd tijdens de sportactiviteiten. Momenteel neemt Wenke die taak vooral op in haar vrije tijd omdat ze dit relationeel werk als essentieel ziet “Ik wil mijn job doen en mijn job is werken met kwetsbare jongeren. Dat

wil zeggen: alles wat er buiten het sportieve bijkomt moet ik ook opnemen.” (uit Desmet, 2020)

Dit voorbeeld toont dat de sociaal werkers-rol van deze sociaal-sportieve praktijk vaak onder druk staat. Desmet geeft aan dat het moeilijk is om aan de sportwereld duidelijk te maken dat dit werk erkenning verdient.

Maar omgekeerd krijgen we signalen van sportwerkers die het even moeilijk hebben om hun hybride en ‘eigen’ methodiek in een andere sector (zoals vb. welzijn) te laten valoriseren. Deze beroepskrachten doen iets veelzijdig, en er wordt vanuit die verschillende sectoren slechts naar een ‘deelaspect’ van hun hybride werking gekeken. Ook bij Circus Zonder handen gaf men aan dat het maatwerk bijzonder moeilijk meetbaar of verantwoordbaar is, en al zeker in subsidiedossiers:

“De grijze zone van het op maat werken is zo genuanceerd dat je die moeilijk kan verantwoordwoorden in een subsidiedossier. Hier gaat de meeste personeelstijd en -kosten naar toe.”

De vraag dringt op of dit relationele werk van sociaal-sportieve praktijken minder waardering krijgt van subsidieverstrekters? En is het misschien zo dat dit werk door sociaal-sportieve praktijkwerkers zelf hoger wordt ingeschat (en minder gewaardeerd)? Of is de complexiteit van dit maatwerk onvoldoende doorgedrongen bij subsidieverstrekters die meer op cijfers gericht zijn? Sara Baptist is trekker van Niña Skates in Hasselt, en geeft alvast aan dat de opgelegde druk op aantallen haar werk vermindert:

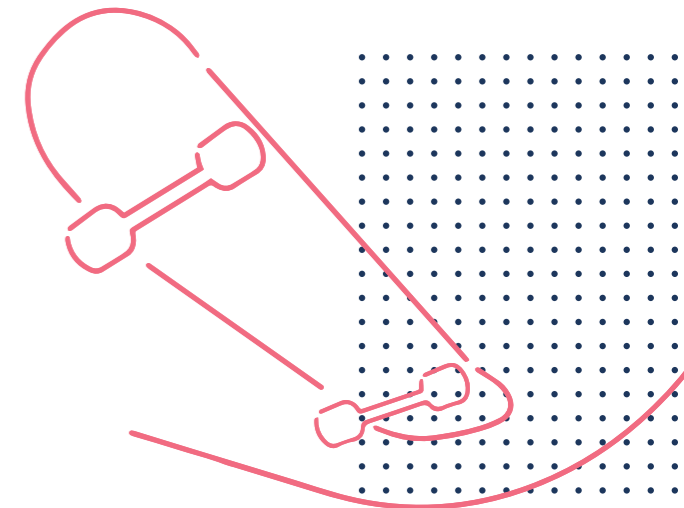
“Er zijn te weinig subsidiemogelijkheden: subsidies peilen vaak naar aantallen, terwijl het niet over het aantal te bereiken jongeren gaat bij ons, maar de kwaliteit die we leveren.”

Nu komt deze druk misschien ook ‘van onderuit’. Er zijn vandaag sociaal-sportieve praktijken die erin slagen om grote aantallen van deelnemers te bereiken. Er zijn ook praktijken die bijzonder fier zijn op de grote cijfers die ze bereiken. Maar we zien ook dat er veel organisaties struikelen bij het zoeken naar een duurzame opkomst. Het belang dat aan cijfers gehecht wordt, wordt met andere woorden in sommige gevallen danig overschat, en moet in balans komen met andere indicatoren die de kwaliteit

van het werk kan meten. De cijferdruk speelt soms ook intern bij werkingen die ervaren dat de onstabiele opkomst van hun deelnemers op de algemene werking weegt. Juan Reyes van FC Genesis in Genk zegt hierover:

“Jongeren zijn vandaag enthousiast maar ze komen morgen niet opdagen. Leden zijn moeilijk te bereiken op de ene momenten en op andere momenten zijn ze zeer aanwezig. De club moet vechten om te overleven financieel maar ook sportief. Denk maar aan competitiewedstrijden waar we moeten forfait geven”.

Dit citaat toont aan dat we de cijfers die sociaal-sportieve praktijken bereiken, steeds in een perspectief moeten plaatsen. Tot op heden ontbreekt het veel praktijken aan houvast om dat perspectief te vinden. Er is met andere woorden een noodzaak om andere vormen van kwaliteit en impact te meten dan cijfers.

Een kennis- en leefwereld kloof

Het probleem strekt zich ook verder dan cijfers. Soms hoorden we dat de precariteit van sociaal-sportieve praktijken te maken heeft met beleid dat onvoldoende de 'code van de straat' (Anderson, 1999) of de 'code van de sociaal-sportieve praktijk' kan volgen.

Voor dit onderzoek deden we ook interviews met hoofdrolspelers van een pionierspraktijk die van hun wijkwerk een levenswerk maakten, maar die zich als organisatie in een minder gevestigde positie bevindt. In dat interview werd duidelijk dat er een spanning bestaat tussen het laagdrempelige basiswerk dat ze leveren en cijfermatige prestatie-indicatoren om hun werk te verantwoorden voor steun, waardoor ze door de mazen van het net vallen.

“Er werd een dossier ingediend om structurele subsidies aan te vragen voor hun werking. Omdat ze zo laagdrempelig mogelijk willen zijn, zijn er geen inschrijvings- of deelnemerslijsten, is het aanbod gratis, worden er geen foto's genomen,... Er stond dus niets op papier. Maar wanneer bij subsidieaanvragen gevraagd werd om het aantal deelnemers, in 2018 zijn dat er meer dan 400, en het aantal uren waarop de zaal wordt gebruikt moest ingevuld worden, kon dit niet gestaafd worden. Ze krijgen amper subsidies, net genoeg om wat materiaal aan te kopen.”

In dit citaat zit een belangrijk signaal vervat dat we ook hoorden bij andere potahtonisten: men maakt gewag van een kennis- en leefwereldkloof tussen subsidieverstrekkers/ondersteuners en de praktijken zelf. Een respondent van de enquête formuleert het als volgt:

“Subsidieoproepen gebeuren vaak vanuit personen in een ivoren toren en hebben te weinig voeling met wat er op het veld gebeurt. Als organisatie moet je je aanpassen aan de taal van de mensen uit die ivoren toren, die niet altijd klopt met de realiteit en visie van sociaal-sportieve organisatie. Je past je aan aan de ivoren toren terwijl de ivoren toren zich moet aanpassen aan de organisatie.”

Dat er een kennis deficit bestaat is eigenlijk logisch, want veel sociaal-sportieve praktijken ontwikkelen als kleine en relatief wendbare organisaties pionierswerk waarbij ondersteunende partners hooguit een volgende rol in opnemen. Maar er is ook een machtsonevenwicht aanwezig, want subsidiërende overheden en ondersteuners (vb. federaties) propageren zelf bepaalde paradigma's die dan door sociaal-sportieve praktijken in vraag worden gesteld of verbogen, omdat ze onvoldoende werkbaar zijn.

Een mogelijk gevolg is dat praktijkwerkers (of praktijkorganisaties) bestaande beleidskaders en -intenties dan zelf grondig verbuigen, zonder dat ze daarvoor helemaal de positie of macht voor kregen. Deze positie wordt eerder opgeëist en in vraag gesteld door te ageren.

Een illustratie van dit probleem waarbij sociaal-sportieve praktijken als 'coping strategie' gedeeltelijk meestappen in een beleidsretoriek die ze niet helemaal volgen, vinden we in het bestaan van de vele beroepskrachten die vandaag vast in dienst van praktijken willen blijven, terwijl dat vanuit beleids oogpunt niet de initiële bedoeling was. Dit verklaart onder meer waarom zo veel beroepskrachten en organisaties zich vandaag in de projectencarrousel bevinden.

In het bijzonder in de sociaal-sportieve praktijken die vanuit een buurtsportsetting ontstonden, zien we dat hier meerdere beroepskrachten werken die oorspronkelijk hooguit tijdelijk mochten werken. Deze praktijkwerkers werden door hun lokale beleid of directie verwacht om jongeren toe te leiden naar de 'reguliere' clubs waar geen beroepskrachten nodig zijn. Maar deze praktijkwerkers zagen de limieten van deze geprojecteerde doorstroomdroom en ontwikkelden vervolgens een eigen sportclub, wat beleidsmatig een stuk gevoeliger lag, omdat dit bleek te werken bij hun achterban.

Een illustratie hiervan vinden we bij de ontwikkelingsgeschiedenis van RWDM Girls. In 2019 (Smets, 2019) schreven we hierover een case die aantoonde hoe een basiswerker van onderuit bouwde aan een nieuwe methodiek, door de bestaande beleidskaders in de eigen organisatie zodanig te verbuigen dat er een nieuwe organisatie (Rwmd Girls) in de organisatie Buurtsport Brussel ontstond:

“RWDM Girls is gesitueerd in Molenbeek en telde in juni 2018 254 vrouwelijke leden. De kiem werd in 2010 gelegd door sportanimator Ramzi Bouhlel. Als sportanimator werd hij in deze periode binnen de organisatie Buurtsport Brussel verwacht om meerdere 'vluchtige' sportactiviteiten te geven. Eerst koos hij voor omnispport, maar na verloop schakelde hij over naar meisjesvoetbal op school. Dat bleek te werken bij zijn doelpubliek, en op vraag van de meisjes ging hij op zoek naar een geschikte voetbalclub in de buurt: FC Jeunesse Molenbeek, waar in 2011 een dertigtal meisjes een voetbalcarrière opstarten.

In theorie stopte Ramzi's job bij het toelidingstraject naar Jeunesse Molenbeek, maar zijn inschatting was dat deze toeliding enkel zou slagen met een intensief ondersteuningstraject van de club. (...) Door deze nieuwe taakinfilling voegde Ramzi een aantal extra taken aan zijn job toe. Maar wat later ontstond een nieuw probleem, want in het tweede jaar bleek een beperkte ambitie bij het bestuur van Jeunesse Molenbeek om meisjesvoetbal uit te breiden. In deze situatie groeide het plan om zelf een club op te starten. Dit leek een logische stap in de ontwikkeling van een sociaal voetbalproject. Voor Buurtsport Brussel was dit minder evident. Met de oprichting van een club zou er nog amper tijd zijn om sportanimatie te voorzien, wat nochtans de kerntaak was van een sportanimator. Verschillende coördinatoren hadden Ramzi duidelijk gemaakt dat een eigen sportclub opstarten niet tot de mogelijkheden behoorde.

De spanning omtrent de toekomst van RWDM girls kaderde binnen een breder debat in de organisatie. Voor sommigen was de Buurtsportclubmethodiek een legitieme keuze, maar voor anderen was dit niet de kerntaak van de organisatie. Voor hen moesten buurtsportmedewerkers toeliden. In deze situatie van halve gedoogsteun startte Ramzi met de uitbouw van een eigen sportclub.” (Uit Smets, 2019)

Vandaag is RWDM Girls de grootste vrouwenvoetbalclub in Vlaanderen en Brussel. Deze particuliere case illustreert wat op vele andere plekken ook gebeurde.

Aan de basis daarvan ligt een grote mate van pionierskennis die we bij de praktijkwerkers zelf kunnen opzoeken.

"Sociaal-sportieve praktijken ontstonden als gevolg van een niet vervulde 'doorstroomdroom' van bovenaf, en stellen dominante paradigma's zoals toeleiding in vraag."

Het is echter niet evident om deze kennis zichtbaar te maken. Een extra hindernis is dat heel wat methodieken en vormen van pedagogie nog onvoldoende gecapteerd en gewaardeerd worden door zowel onderzoek als beleid. Ook dit is mischien wel een onrecht-

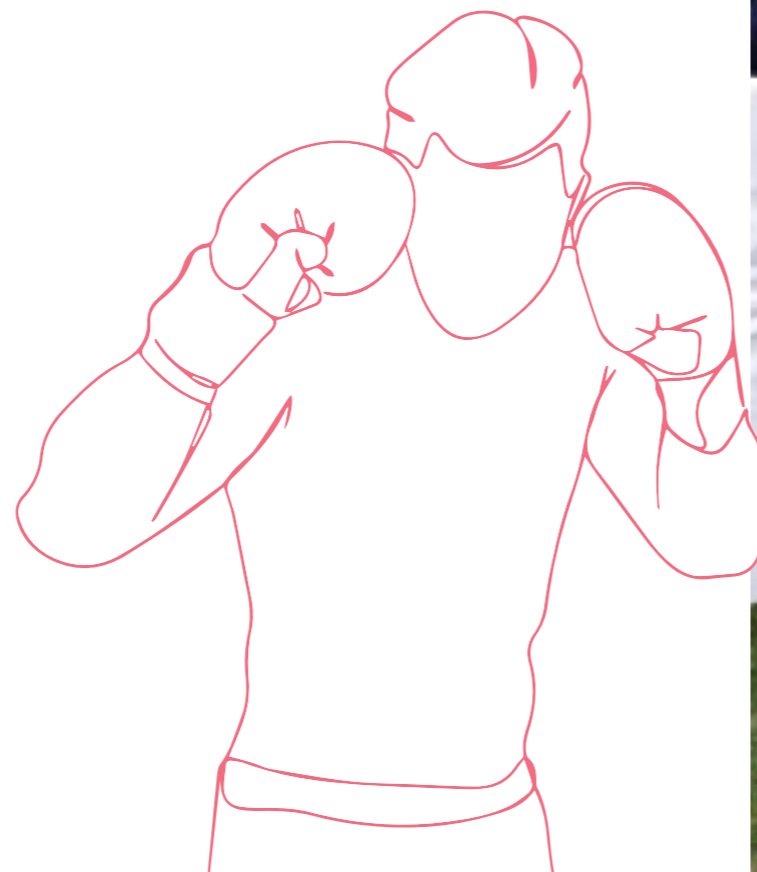
streeks gevolg van het feit dat er tot op heden amper 'top down' beleid werd gevoerd naar sociaal-sportieve praktijken. Ook al werden er de voorbije jaren diverse onderzoeksacties ondernomen om pedagogisch basiswerk te beschrijven (zie oa. Nols 2018; Haudenhuyse et al, 2021; De Visscher en Nols, 2022), toch zien we dat praktijken aangeven dat er eigenlijk weinig neergeschreven pedagogische kaders en modellen bestaan die vanuit het onderzoeksveld worden gecapteerd of versterkt.

Deze modellen en tools bestaan uiteraard wel. Ook zonder de inzet van onderzoekers zijn sociaal-sportieve praktijken volop aan het werken aan vernieuwende methodieken. Maar mede als gevolg van een hoge mate aan precariteit zit veel van die expertise vandaag nog in het mondelinge en informele circuit. Dat maakt deze expertise en hun ondersteunende praktijkorganisaties soms ook behoorlijk kwetsbaar en onzeker. Tom Flachet is trekker van Brussels Boxing Academy. Hij werkt al jaren in deze Brusselse bokswerking en leverde op pedagogisch en visionair vlak bijzonder vernieuwend werk. Hij schreef dit neer in een artikel voor sociaal.net (Flachet et al, 2019) en werkte mee aan een boek rond radicalisering (2020). Toch claimde hij in een gesprek met onderzoeker Zeno Nols dat het uitschrijven van pedagogische modellen niet evident is voor basiswerkers zoals hemzelf en zijn collega's. In een nabespreking formuleerde hij dat ontbreken

van een neergeschreven pedagogie of methodiek als een gemis:

"Zeno vroeg me wat onze methodiek en pedagogie is, en ik moest eigenlijk toegeven dat ik het erg vond dat ik dat niet beter kon uitleggen, want we werken heel sterk vanuit de buik. Maar dat betekent niet dat we niet weten wat we doen. We werken bijvoorbeeld wel heel waardegedreven en weten heel goed wat we doen, maar 't staat nergens neergeschreven in een model. Het ontbreken van dat neergeschreven methodische en uitgediepte werk heeft ook te maken met het feit dat dit niet goed werkt met de gasten die we bereiken. We hebben met onze gasten ooit eens met een therapeut een wat klassiekere evaluatie- en gespreksmethodiek geprobeerd, maar dat werkte dus totaal niet eh..."

Het probleem dat Flachet in dit gesprek aanhaalde, hoorden we vaker terugkomen in gesprekken. Als gevolg van het feit dat veel kennis in het mondelinge circuit blijft, blijft deze kennis minder gewaardeerd en onzichtbaar, terwijl de realiteit aantoont dat deze kennis net een groot bestaansrecht heeft. Dit verklaart ook waarom deze kennis, en een aantal van de organisaties die zich ontpoppen als vruchtbare voedingsbodem voor deze kennis, in de precariteit blijven.

Kleine spelers staan in de schaduw van grote spelers

Daarnaast kregen we diverse signalen van minder gevestigde sociaal-sportieve praktijken die aangeven dat hun werk ten onrechte in de schaduw staat van meer gevestigde spelers. Hier speelt een Mattheuseffect (Merton, 1968) waarbij grotere organisaties soms meer kansen krijgen dan kleinere organisaties. In een interview met enkele veldwerkers van een Brusselse praktijk tekenden we de volgende quote op:

Daarnaast is X een kleine organisatie en worden ze hierdoor vaak niet serieus genomen. Grote, gevestigde praktijken hebben ruimte in hun organisatie om administratief personeel aan te nemen - gespecialiseerd in het kennen van het subsidielandschap en het schrijven van subsidie-

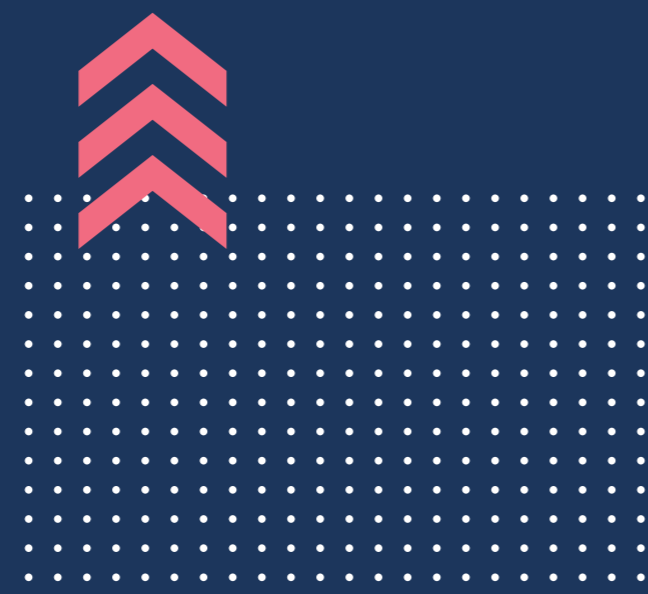
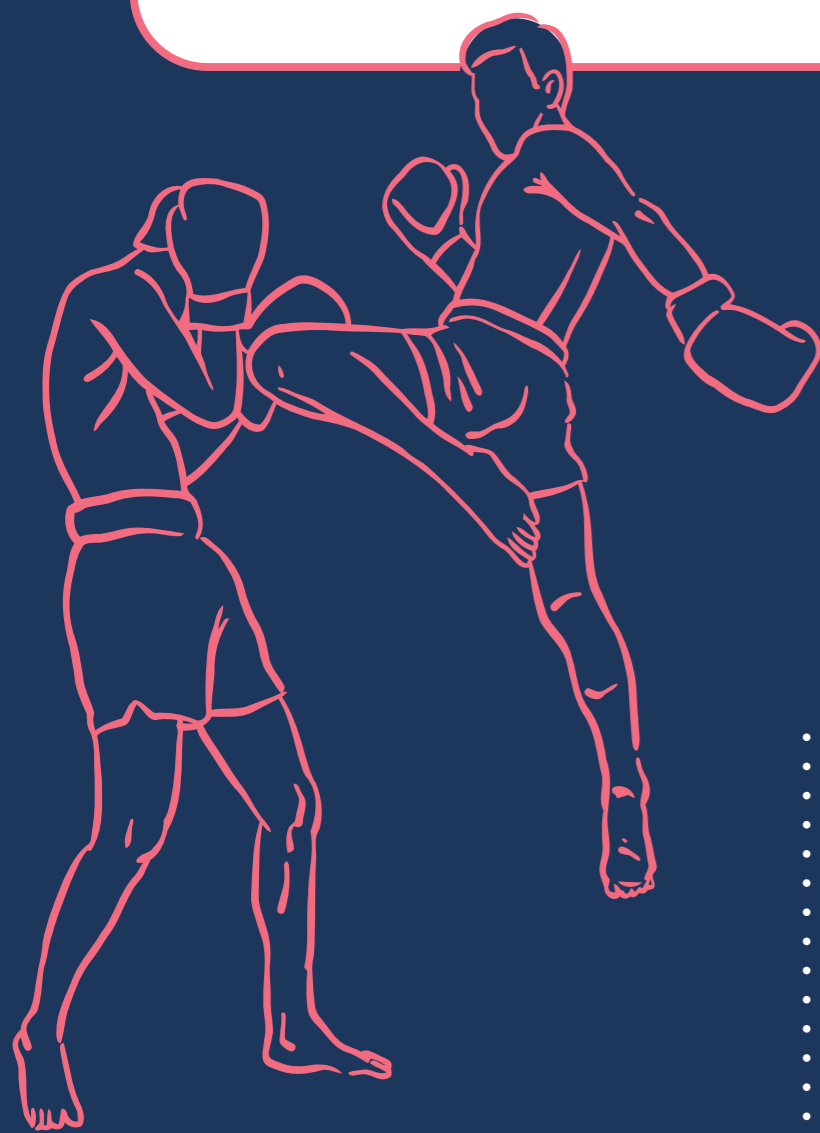
dossiers - om te netwerken (aanwezigheid in jeugdgraden, sportraden, netwerkevents) en te lobbyen. Hierdoor gaan zij vaak met de grote subsidiepotten lopen.

Dit citaat wijst op een systeemfalen. Meerdere sociaal-sportieve periferie-organisaties gaven aan dat er een democratisch probleem opduikt. Potentieel beloftevolle praktijken in een minder gevestigde positie vinden zelden hun weg door het subsidiekluwten, terwijl hun werk wel duidelijk binnen de doelstellingen van die oproepen past. De trekkers ervan kunnen niet allemaal investeren in lobbywerk, maar in de dagelijkse praktijk maken ze wel het verschil voor mensen. Ze merken dat ze eigenlijk niet voldoende meetellen, en dat genereert frustraties en kwetsingen. Als gevolg daarvan gaan sommige protagonisten van deze praktijken solo slim. Ze willen weinig te maken hebben met dat beleid, en keren zich ervan af.

7

KANSEN VOOR BELEID & PRAKTIJK

Op basis van dit onderzoek zien we anno 2023 drie belangrijke uitdagingen:

1. Sociaal-sportieve praktijken hebben een meervoudige identiteit.

Dé kracht van sociaal-sportief werk ligt op het kruispunt tussen sport, welzijn, jeugd, sociaal beleid, onderwijs, integratie, enz. Sociaal-sportieve praktijken hebben dus vaak een meervoudige identiteit. Maar net door die meervoudige identiteit vallen sociaal-sportieve organisaties vaak door de mazen van het net: ze lijken overal en nergens helemaal thuis te horen.

2. Kwetsbare organisaties. Sociaal-sportieve praktijken richten zich via sport op doelgroepen voor wie de toegang tot de gevestigde sportstructuren geen evidentie is: mensen in maatschappelijk kwetsbare situ-

aties, met een migratieachtergrond, met een mentale, fysieke, sociale of andere beperking, enz. Helaas betekent een kwetsbare doelgroep ook al te vaak een kwetsbare organisatie. En dus lijken vele organisaties net omwille van hun sociaal karakter gedoemd om zelf in voortdurende kwetsbaarheid te leven.

3. Beleidskader gezocht. Hoewel vele sociaal-sportieve praktijken veel erkenning en zichtbaarheid genieten in de buurt, ontbreekt vaak een formelere erkenning in de vorm van een beleidskader. Dat zorgt niet alleen voor bestaansonzekerheid. Het zorgt er ook voor dat je als kansengroep afhankelijk bent van waar je woont om aan sport te doen. Er is nood aan een beleidskader waarin praktijken zich thuis voelen en dat zekerheid biedt.

Daarom formuleren we 5 aanbevelingen die een beter beleidskader voor sociaal-sportieve praktijken waarborgen.

AANBEVELINGEN

Aanbeveling 1: Creëer een aanvullend lokaal én Vlaams sociaal-sportief beleid

Aan **lokale besturen** die een rol willen opnemen naar sociaal-sportief, adviseren we om de volgende taken op te nemen:

- * **Faciliteer samenwerking en ontmoeting tussen naburige sociaal-sportieve praktijken en andere clubs en neem dit mee op in het lokale bestuursakkoord;**
- * **Faciliteer (gedeeld) ruimtegebruik** dat sociaal-sportieve praktijken de kans geeft zich kwaliteitsvol te ontwikkelen;
- * **Ontwikkel een lokaal subsidiekader** waarin sociaal-sportieve praktijken vanuit hun meervoudige identiteit terecht kunnen voor duurzame financiering. Ontwikkel dus afsprakennota's of convenanten via klaverbladsubsidies naar het voorbeeld zoals het lokale bestuur in Gent en Antwerpen vandaag al doet.
- * Voorzie een **doeltreffend systeem voor financiële tegemoetkoming** aan mensen in kwetsbare situaties wat betreft lidgeld aan sportclubs en sociaal-sportieve praktijken, zonder de organisaties die bewust kiezen voor inclusie hierdoor extra financieel te belasten. Via de UITPAS moet een dergelijk systeem mogelijk zijn.

We zien de volgende rollen voor het Vlaamse bestuursniveau:

- * **Ontwikkel vanuit Vlaanderen een visie en plan met lokale stimulansen en ondersteuningsmogelijkheden voor praktijken die op lokaal niveau niet terecht kunnen.**

- * **Ontwikkel een visie en ondersteuningsplan waarbij sociaal-sportieve praktijken kunnen uitwisselen over gemeentegrenzen heen**, in dialoog kunnen gaan met andere sportclubs en -aanbieders, en **gezamenlijke uitdagingen** rond inclusie en participatie van kansengroepen aan vrije tijd kunnen **afstemmen**.

Aanbeveling 2: Ontwikkel een structureel financieringspakket voor sociaal-sportieve praktijken

We stellen concreet voor:

- * Dat lokale en Vlaamse beleidsmakers, elk op hun niveau, werken aan een kader voor de **erkenning en structurele basisfinanciering** van sociaal-sportieve praktijken wiens werking en impact gedragen en aangetoond is. Om die werking en impact ook een duurzaam karakter te geven, is een ondersteuning van de basiswerking nodig: werkmiddelen, middelen voor infrastructuur, voor voldoende personeelsinzet (zowel op sociaal, sportief als organisatief vlak), voor vorming en personeelsbeleid, om een buffer op te bouwen die hen in staat stelt hun sociaal-maatschappelijke doelstellingen te vrijwaren.
- * Daarnaast is er een kader nodig voor **flexibele en opstart- of projectfinanciering** waarbinnen sociaal-sportieve praktijken die nog volop in ontwikkeling zijn, terecht kunnen om met ondersteuning en voorstelbare financiering hun pionierswerk te ontwikkelen.

Aanbeveling 3: Faciliteer een Vlaams Sociaal Sportief Platform

We vragen van onze Vlaamse en lokale beleidsmakers om verder te investeren in de verzelfstandiging en doorontwikkeling van het Sociaal Sportief Platform.

- * Enerzijds ligt de focus van dit platform op expertise-ontwikkeling en -deling. En daarnaast is dit platform het ideale orgaan dat een verdere beleidsdialoog met de overheid organiseert en voert voor Vlaamse en Brusselse Sociaal-Sportieve Praktijken.
- * Dit platform kan daarnaast ook fungeren als inspirator en go between richting andere stakeholders met sociaal-sportieve plannen zoals sportverenigingen, sportfederaties, sociaal werk organisaties, ...

Aanbeveling 4: Verbreed bestaande ondersteuningslijnen met meer sociaal-sportieve accenten

Er zijn vandaag heel wat subsidies en ondersteuningsmogelijkheden die worden aangereikt vanuit de diverse sectoren: sport, jeugdwerk, onderwijs, cultuur,... We pleiten ervoor om binnen deze verschillende lokale en Vlaamse subsidiemaatregelen een 'sociaal-sportieve toets' te maken die ervoor zorgt dat sociaal-sportieve praktijken ook kunnen meedingen om de middelen. Vanuit het Vlaamse Sociaal Sportief Platform zijn we bereid om, afhankelijk van de decreten of subsidiereglementen, voorstellen te formuleren zodat meer sociaal-sportieve praktijken ook hun gading vinden in deze maatregelen.

Aanbeveling 5: Maak vanuit het Vlaamse Beleidsdomein Sport een sociaal-sportief decreet mogelijk

Onze eerste vier aanbevelingen tonen aan dat we nood hebben aan nieuw Sociaal Sportief Decreet dat een systeemverandering in gang zet. Een nieuw decreet moet een boost geven om Vlaanderen te transformeren tot internationale hotspot inzake Sociaal-Sportief Werk (of Sport For Development).

We vragen aan het Vlaamse beleidsniveau Sport om als trekker te fungeren om een sociaal-sportief decreet mogelijk te maken. Maar we vragen expliciet om een dergelijk decreet te laten co-financieren en opvolgen vanuit andere beleidsdomeinen zoals jeugdwerk, welzijn, onderwijs, integratie en inburgering...

Een dergelijk Vlaams decreet dient in de eerste plaats om ervoor te zorgen dat het sociaal-sportieve werkveld kan door ontwikkelen tot een volwaardige speler in het middenveld. Dit decreet dient bovendien te voorzien in een aantal essentiële basisbehoeftes van sociaal-sportieve praktijken en expertisedeling te vergemakkelijken.

- * Het **Sociaal Sportief Platform** is bereid om een sleutelrol op te nemen bij de verdere opmaak en verkenning van dit decreet. We zijn kandidaat om gesprekspartner te zijn voor beleidsmakers die graag mee willen bouwen aan dit beleidskader.

- * We vragen een **beleidsvoorbereidend onderzoek** dat verkent op welke wijze een Sociaal Sportief Decreet een meerwaarde biedt ten aanzien van andere decreten uit de sport (vb. Het decreet georganiseerde sportsector en GES-descreet) en andere sectoren (vb. decreet bovenlokaal jeugdwerk, decreet algemeen welzijnswerk, BOA-decreet, cultuur...). Daarnaast verkent dit onderzoek welke waaier van ondersteunende maatregelen in dit decreet kunnen opgenomen worden.

Dit laatste hoofdstuk werd in 2023 als memorandum uitgebracht door het Sociaal Sportief Platform, een collectief van 43 sociaal-sportieve praktijken uit Vlaanderen en Brussel.

De volgende lidorganisaties ondertekenden dit memorandum: Antwerp Piranhas, Atlemo, BBJJA, BOAS, Brussels Young Wrestling Style, Buurtsport Mechelen, Circus Zonder Handen, City Pirates, D'broej, Extra Time, De Sleutel, Diepgang, Gazelles de Bruxelles, Genesis, Ghent Basketball Gigos, Growing By Hockey, KAA Gent Foundation, LeuvenFietst, Minor Ndako sport, Molenbeek Rebels, Niña Skates, Rode Antraciet, Sportaround, Sportclub Boezjeern, Sportpret, Triple Challenge, Urban Center Brussel, We See You, Wolfpack Nation, Younited Antwerpen en Zedelgem Lions.

Ontdek meer ondertekenaars van dit memorandum via

www.sociaalsportief.be/memorandum

8. BIBLIOGRAFIE

- * Anderson, E., Code of the street. Decency, violence, and the moral life of the inner city, New York, Norton & Company.
- * Delheye, P., Sabbe, S. en Reynaert, H. (2021), Praktijkgids sociaal-sportief werk. 125 protagonisten over visies, noden en dromen, Gent, die Keure.
- * Desmet, T. (2020) Hoe basketbal en sociaal werk elkaar versterken bij Molenbeek Rebels, te raadplegen op <https://demos.be/kenniscentrum/artikel/hoe-basketbal-en-sociaal-werk-elkaar-versterken-bij-molenbeek-rebels>
- * Desmet, T. (2022) Lang leve de chaos. Participatief onderzoek in het participatieve Brusselse jeugdwerk, Brussel, VUBpress.
- * De Visscher, K. (2020) Participatief werken tussen centrum en periferie, te raadplegen op <https://demos.be/kenniscentrum/artikel/participatief-werken-tussen-centrum-en-periferie#:~:text=Sommige%20organisaties%20nemen%20op%20sectorniveau,er%20een%20meer%20perifere%20rol.>
- * De Visscher, K. en Nols, Z. (2022) Samen zorgen voor morgen, Antwerpen, KDG. Geconsulteerd op https://www.kdg.be/sites/kdg.be/files/2022-10/SZVM_rapport_DEF.pdf
- * Flachet, T. en Claes, E. (2019) De pedagogische kracht van een trektocht in de bergen, geraadpleegd via <https://sociaal.net/verhaal/de-pedagogische-kracht-van-een-trektocht-in-de-bergen>
- * Haudenhuyse, R., Nols, Z., Theeboom, M., en Coussée, F. (2013) Wij sporten mee. Verkennend onderzoek naar de rol van sportclubs in het leven van maatschappelijk kwetsbare jongeren, Brussel, Demos Onderzoeksrapporten.
- * Janssen, R. (2015) Literatuur over precarisering, Geconsulteerd op <https://www.socialealliantie.nl/index.php/achtergronden/thema-precariiteit/literatuur-over-precarisering>
- * Merton, R. (1968) Social theory and social structure, New York, The Free Press.
- * Smets, P. (2017) Blogreeks Sociaal-sportieve praktijken, te raadplegen op <https://demos.be/kenniscentrum/blogreeks/blogreeks-sociaal-sportieve-praktijken>
- * Smets, P. (2019) Sociaal-sportieve praktijken. Beleidspraktijken van onderuit in het stedelijke sportlandschap, Brussel, VUBpress.
- * Nols, Z. (2018) Sociale verandering door sport-voor-ontwikkelingen initiatieven: een kritisch-pedagogisch perspectief, Brussel, VUBpress.
- * Nols, Z. (2020) "Betrek sociaal-sportieve pioniers bij je beleidsvorming" - vier ondersteuningspistes voor 243 sociale sportinitiatieven, te raadplegen op <https://demos.be/kenniscentrum/artikel/betrek-sociaal-sportieve-pioniers-bij-je-beleidsvorming-vier>
- * Raeymaeckers, P., Coene, J., Hubeau, B., Goedemé, T., Remmen, R. en Van Haerlen, A. (2018) Armoede en Sociale uitsluiting, Jaarboek 2018, Leuven, Acco.
- * Redig, G. (2021), Sociaal én Sportief, een schoon koppel. Eindrapport van een (voor-) onderzoek naar sociale sportinitiatieven in Vlaanderen en Brussel, te raadplegen op <https://demos.be/kenniscentrum/document/sociaal-en-sportief-een-schoon-koppel-verslag-van-ons-onderzoek-naar-sociale>
- * Vandenberg, S. <https://www.knack.be/sport/voetbal/sociaal-project-antwerp-city-pirates-een-piraat-als-burgemeester-van-antwerpen-dat-is-de-droom/>

**Sociaal
Sportief Platform**

 Demos vzw (c/o Platform Sociaal Sportief)
Saintelettesquare 19
1000 Brussel

 +32 (0)474 649 840

 sociaalsportief@demos.be

 www.sociaalsportief.be

Bezoek onze social media pagina's:

 facebook.com/demosvzw

 youtube.com/user/demosvzw

 linkedin.com/company/demos-vzw

Foto's: Brussels Brazilian Jiu-Jitsu Academy, Circus Zonder Handen, City Pirates, Les Gazelles de Bruxelles, Molenbeek Rebels Basketball, Kureghem Boxing Academy, RWDM Girls, Wolfpack Nation.

Grafische vormgeving: www.francoisealbertyn.com

Demos en het Sociaal Sportief Platform krijgen ondersteuning vanuit Vlaanderen en Sport Vlaanderen

Vlaanderen
verbeelding werkt

SPORT.
VLAANDEREN

